

Budget år 2016 och ekonomiplan 2017-18

Stadsfullmäktiges beslut

Innehållsförteckning

Stadsdirektörens utblick	3
Målbilden för framtidens Mariehamn	5
Omvärldsanalys	6
Befolkningsutveckling	9
Ekonomisk översikt	10
Stadsfullmäktiges mål för verksamheterna 2016	15
Stadsledningen.....	18
Stadsutvecklingsnämnden	23
Byggnadsnämnden.....	26
Bildningsnämnden.....	28
Kultur- och fritidsnämnden.....	32
Socialnämnden.....	34
Infrastrukturnämnden.....	38
Ekonomiska styrprinciper	45

Stadsdirektörens utblick

För år 2016 gäller fortsatt sparsamhet i stadens ekonomihushållning. Enligt Åsubs rapport över konjunkturläget våren 2015 där Åsub spanar mot år 2020 som trots allt inte ligger alltför långt borta i framtiden, konstateras att de fundament som burit upp den åländska ekonomin i decennier, det vill säga den starka arbetsmarknaden, den framgångsrika sjöfarten och den offentliga sektorn, alla är inne i en brytningstid. Grundproblemet är att en allt mindre del av befolkningen kommer att vara i arbetsför ålder. Följden blir sämre tillväxt och ett hårt tryck på den offentliga sektorn. Utvecklingen av Ålands BNP-tillväxt de senaste åren har varit mycket svag och ser ut att bli svag ytterligare ett par år. Man räknar även med att kommunerna kommer att redovisa ett ännu större underskott än man budgeterat i år. Trots den dystra framtidsprognosen saknas inte ljusglimtar. De viktigaste av dessa är de försiktigt positiva förväntningarna inom den privata sektorn, att arbetslösheten nu ser ut att kulminera och en svag ökning av de privata hushållens köpkraft, sjöfartens sänkta bunkerkostnader och fortsatta exportframgångar inom finans- och delar av den avancerade tjänstesektorn. Befolkningen har ökat snabbare på Åland jämfört med Finland och Sverige, men en fortsatt låg ekonomisk tillväxt samtidigt som födelsetalen i många av de länder som står för inflyttningen till Åland minskar, kan resultera i färre inflyttare. Årets första månader visar faktiskt på ett minskat invånarantal. På svenska betyder det här att vi måste göra mera och bättre för pengarna. Politikerna har antagit utmaningen men alltid har det inte varit lätt och kommer heller inte att vara lätt.

Budgetens och ekonomiplanens intäkter bygger på att inkomstskattesatsen hålls på 17,75 % under hela treårsperioden och en något högre skattebas under åren 2017-2018 med anledningen av befolkningstillväxtprognosen och en tillväxt, om än liten, i samfundsskatteintäkter.

Landskapsandelsystemet kommer att reformeras inom de närmaste åren, men vad det betyder för Mariehamn som bestående förlorat samfundsskatteintäkter på flera miljoner, är svårt att sia. Staden kan åtminstone inte räkna med högre andelar ännu nästa år.

Utgångspunkten för stadens driftsbudget för 2016 är liksom för 2015 att verksamheternas anslag hålls inom de ramar som fullmäktige fastställt. Nämnders anslag är inom ram förutom stadsarkitektkontoret där fullmäktige tagit ett beslut om att inleda planeringen av centrum, vilket betyder utökade planeringsanslag. Det är av största vikt för Mariehamns framtida utveckling att vi får en generalplan med rättsverkan. Då vet både fastighetsägarna och framtida investerare vad som gäller. Bildningsnämndens förslag om en utvidgad ram om 154.000 euro för de ökade driftskostnader i internränta och avskrivningar som ombyggnaden av Övernäs skola medför finns inte med i budgetförslaget. Nämnden har möjligheter att göra omprioriteringar inom sin förvaltning utan att själva undervisningen drabbas. Utbildningen och socialvården prioriteras fortfarande högt i Mariehamn.

Mariehamn har investerat i infrastruktur för sina invånares väl, men även för hela Ålands befolkning och detta resulterar i höga kostnader i form av avskrivningar i budgeten under väldigt många år framöver. Byggnader och anläggningar behöver ständigt underhållas. Avyttring av kommunala fastigheter har inte visat sig vara lätt. Infrastrukturesektorns utmaning är att tillhandahålla en acceptabel service- och beredskapsnivå på sina verksamheter trots att anslagen för verksamheten över tid har minskat i förhållande till verksamhetsområdet. Försämringar i den bebyggda miljön lägger vi alla märke till. I energifrågor har Mariehamn stad visat framfötterna vilket är värt att skilt omnämnas. Övernäs skolas ombyggnad är ett fint exempel på energibyggnad som i framtiden kommer att ge inbesparingar i driftskostnader.

Med beaktande av revisorernas påpekande kommer investeringsbudgeten fullmäktige godkänd ett enskilt år att ligga fast. De investeringar som inte hunnit slutföras enligt budget har ingen **"kvarvarande" budget kommande år och får inte användas**. Liksom driften skall även investeringsbudgeten vara bindande årsvis. Investeringsanslag som sträcker sig över flera år bör beaktas i budgeteringen i form av investeringsreserveringar. Detta för att fullmäktige skall ha full kontroll på de investeringsbelopp som används. Likaså kommer revisorernas önskan om

att VA-verket skall ha en egen bindande budget då det är en avgiftsfinansierad verksamhet att bifallas, men beslutet att flytta över 450.000 euro från investeringsbudgeten till driftsbudgeten för vatten- och avlopp kommer inte att kunna förverkligas, emedan det skulle leda till oskäligen avgiftsförhöjningar för brukarna.

Dotterbolagens återbetalningar av lån kommer oavkortat att användas direkt till låneamorteringar för att minska på stadens lånebörda. Detta måste vara ett krav om vi skall ha en chans att minska på den höga lånebörda vi idag har i staden.

Summa summarum kan vi konstatera att vi kan vara nöjda om vi något så när kan hålla servicen år 2016 på 2015 års nivå utan utsvävningar vare sig på inkomst- eller utgiftssidan. Under de kommande åren måste vi dock vara beredde att ompröva verksamheten om ekonomin utvecklar sig negativt. Mariehamn budgeterar således ett litet överskott om 320.000 euro år 2016 och för planeåret 2017 989.000 euro och 1.163.000 euro år 2018 förutsatt att den strama linjen håller i sig både vad gäller drift och investeringar.

Målbilden för framtidens Mariehamn

Målbilden för världens minsta metropol -
Mariehamn är en konkurrenskraftig, vacker,
växande centralort för Åland

- med hållbar livsstil där barnperspektivet präglar beslutsfattandet
- aktiv och levande invånarsamverkan och – dialog
- innovativ och nyskapande kommunal verksamhet, med bra kommunal medarbetardialog
- en metropolkänsla som bygger på tillgång till en mångfald av företag och arbetsmöjligheter, rekreation, kultur, internationella kontakter och god offentlig service
- samt utgår från ett ekosystem i balans som bas för en hållbar ekonomisk och social utveckling.

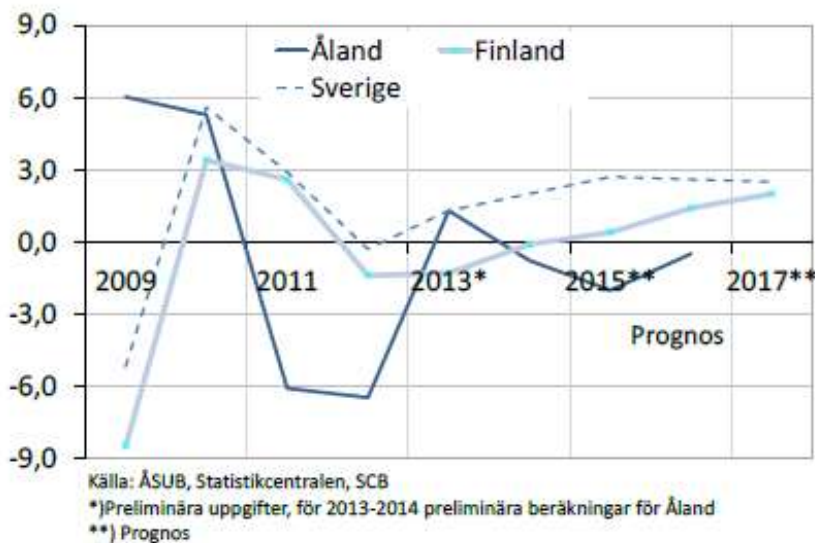
Omvärldsanalys

Under 2013 krympte den finländska ekonomin med 1,3 procent. Tillväxten för 2014 blir förmodligen svagt negativ även den (-0,1 procent) men ser ut att bli svagt positiv under 2015 (0,4 procent) vilket

skulle innebära att det blir första året sedan 2011 som ekonomin växer.

Sedan nästa år (2016) fortsätter den att stiga i takt med att exportmarknaderna piggnar i (1,5).

BNP-tillväxt för Åland, Finland och Sverige 2009-2017

De senaste årens svaga tillväxt till trots har inflationen varit förhållandevis hög i Finland. Den årliga inflationen var 2,8 procent 2012, sjönk till 1,5 procent 2013 och hamnade förra året på 1,0 procent.

världsmarknadspriset på olja, att prisbilden pressas neråt i Finland. Mot denna bakgrund förutspår ÅSUB en stegvis ökande inflation på Åland under de kommande åren, från 0,1 procent detta år (2015) till 1,2 procent nästa år.

Fortfarande gör det allmänt låga pristrycket i euroområdet som härrör från den fortsatt höga arbetslösheten och från en låg tillväxt av

Det allmänna ekonomiska lägets utveckling i Finland

Variabel	2013	2014*	2015**	2016**	2017**
<i>(förändring i %)</i>					
Produktion (volym)	-1,3	-0,1	0,5	1,4	1,5
Lönesumma	0,5	0,6	1,5	1,6	1,9
Förtjänstnivå	2,1	1,4	1,2	1,3	1,5
Sysselsättning (volym)	-1,1	-0,4	0,3	0,3	0,4
Inflation	1,5	1,0	0,3	1,4	1,7
<i>(%-enheter)</i>					
Arbetslöshetsgrad	8,2	8,7	8,8	8,6	8,3
Skattegrad/BNP	43,9	44,2	44,4	44,3	44,0
Offentliga utgifter/BNP	57,8	58,6	59,1	58,7	58,3
Fin. överskott/BNP	-2,5	-3,2	-3,4	-3,2	-3,1
Offentliga skuld/BNP	55,8	59,3	62,5	64,4	66,0
Bytesbalans/BNP	-1,4	-1,2	-0,6	-0,5	-0,4
Euribor, %	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
10 års ränta, %	1,9	1,4	0,6	0,7	0,9

Källa: Statistikcentralen och Finansministeriets konjunkturöversikt varen 2015

Den negativa BNP-utvecklingen för Åland under de senaste åren beror å ena sidan på den internationella ekonomiska krisen och den svaga utvecklingen i Finland som medfört en allmän stagnation i det åländska näringslivet. Man ska vara

medveten om att en stor del av minskningen av sjöfartens bidrag till BNP beror på minskning av verksamhet som till största delen försiggått utanför Åland.

Det allmänna ekonomiska lägets utveckling på Åland

	2012	2013*	2014*	2015 ^P	2016 ^P
BNP, tillväxt (%)	-6,5	1,3	-0,8	-2,0	-0,5
Arbetslöshet, (%)	3,1	3,5	4,0	4,0	3,8
Inflation (%)	2,3	1,2	1,1	0,1	1,2

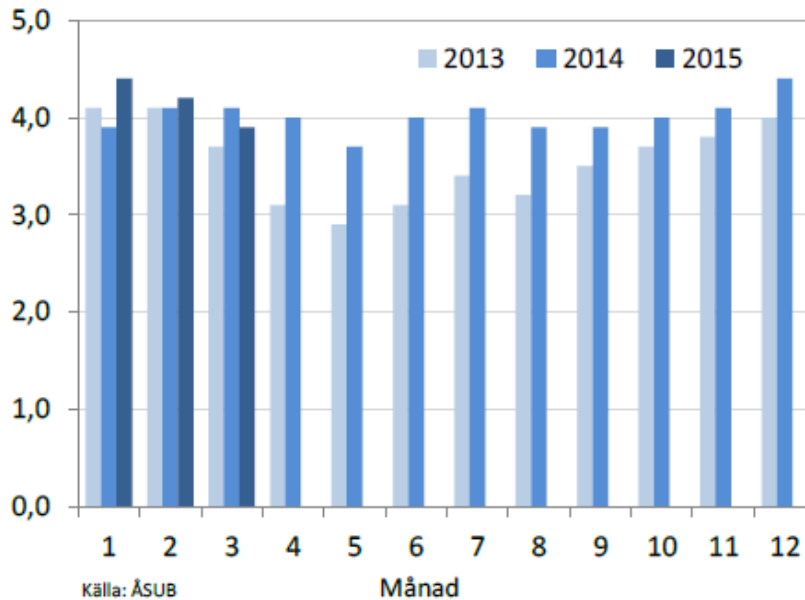
*) Preliminära uppgifter för BNP-tillväxten ^P) Prognoser

Källa: ÅSUB, rapport 2015:1

I statistiken över den öppna arbetslösheten på Åland ser man att den varje månad 2014 (med undantag av januari och februari) låg högre än motsvarande månad året innan.

Den öppna arbetslösheten låg i början av 2015 över fjolårets nivå; 4,4 procent i januari, sjönk tillbaka något i februari (4,2 procent) och ytterligare i mars till 3,9 procent.

Den öppna arbetslösheten på Åland, månadsvis

ÅSUB har tagit fram nedanstående nyckeltal enligt en jämviktsmodell vad gäller Ålands årliga tillväxt,

arbetskraftstillväxt, arbetslöshetsgrad och inflation för perioden 2016-2020.

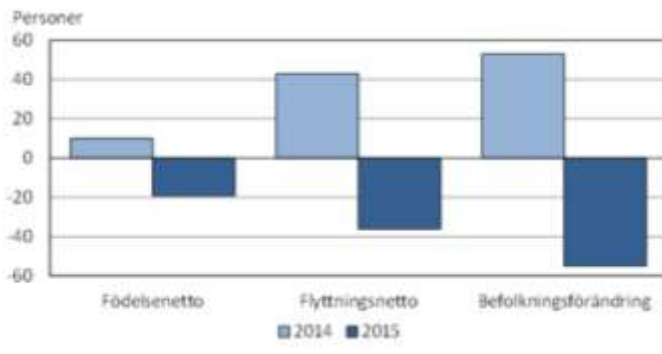
	2016-2020
BNP, årlig tillväxt (%)	1,1
Arbetskraften, årlig tillväxt (%)	1,0
Arbetslöshetsgrad, genomsnitt	3,5
Inflation, genomsnitt	1,7

Befolkningsutveckling

Ålands befolkning minskade med 55 personer det första kvartalet 2015, vilket kan jämföras med en ökning på drygt 50 personer motsvarande tid 2014. Invånarantalet minskade med över 30 i Mariehamn

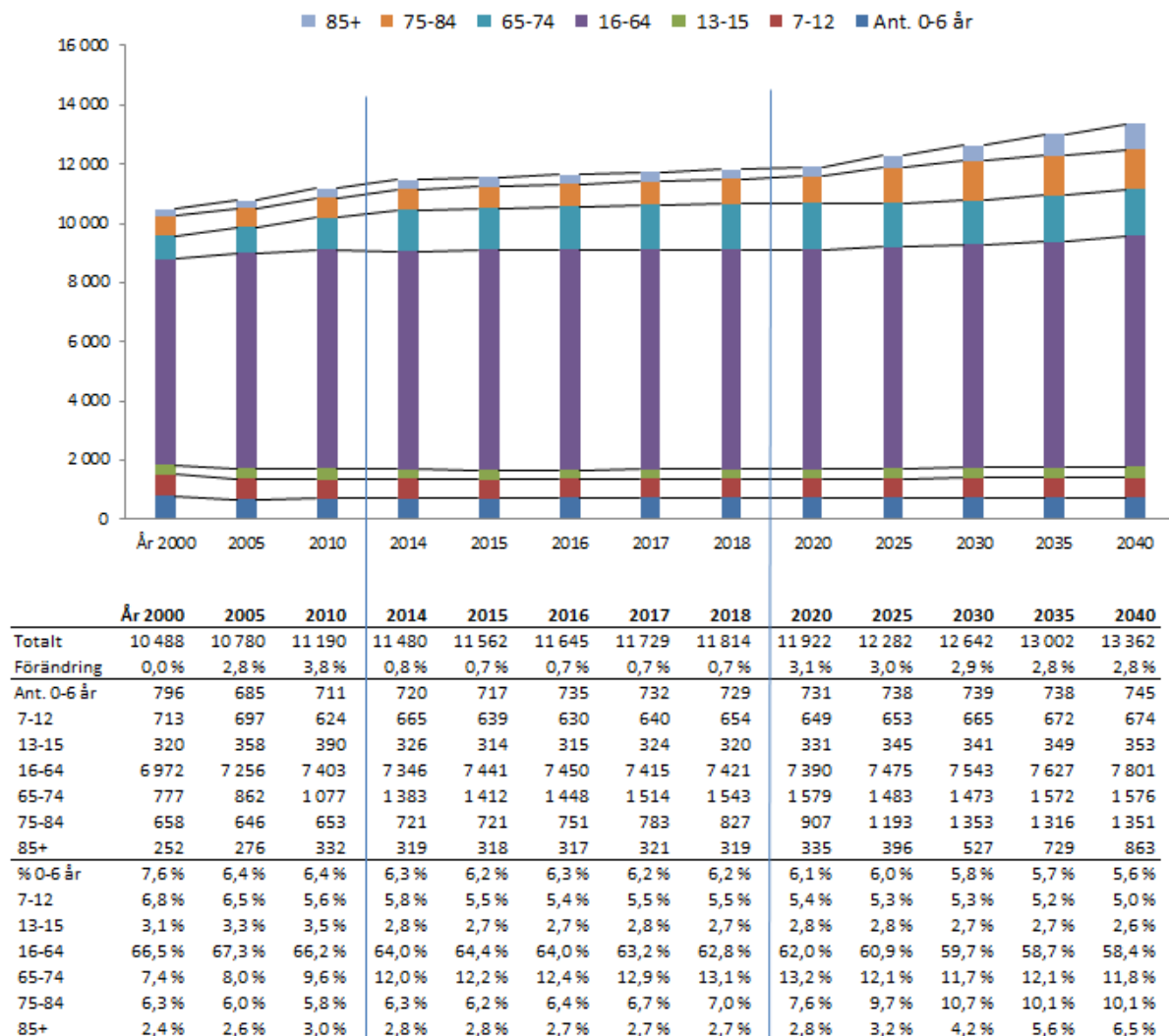
och med ett tiotal personer både på landsbygden och i skärgården. Detta framgår av den preliminära kvartalsstatistiken över befolkningen.

Befolkningsrörelsen 1:a kvartalet 2014 och 2015

Källa: ÅSUB

Mariehamns befolkning 2000-2014 och prognos 2015-2040

Ekonomisk översikt

MARIEHAMNS STAD	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2017	2018
Resultat (exkl interna poster)					
Verksamhetsintäkter	24 553	17 565	18 082	-	-
Verksamhetskostnader	-66 732	-65 993	-68 198	-	-
Verksamhetsbidrag	-42 179	-48 429	-50 116	-50 639	-51 743
Skatteintäkter	52 558	45 616	47 961	49 669	51 153
Landskapsandelar och kompensationer	6 379	6 225	6 442	6 505	6 695
Driftsbidrag	16 758	3 412	4 286	5 534	6 105
Finansiella intäkter och kostnader	-311	251	742	611	447
Årsbidrag	16 447	3 664	5 029	6 145	6 552
Planenliga avskrivningar	-6 139	-4 677	-4 709	-5 156	-5 389
Extraordinära intäkter	8 780	0	0	0	0
Årets resultat	19 088	-1 013	320	989	1 163
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder	0	0	0	0	0
Årets överskott (underskott)	19 088	-1 013	320	989	1 163
<i>Internaverksamhetsintäkter</i>	<i>17 695</i>	<i>17 178</i>	<i>18 095</i>	-	-
<i>Internaverksamhetskostnader</i>	<i>-17 695</i>	<i>-17 178</i>	<i>-18 095</i>	-	-
Finansiering					
Årsbidrag	19 088	3 664	5 029	6 145	6 552
Ökning av långfristiga lån	3 200	5 800	1 500	0	1 000
Minskning av lån	<u>-2 473</u>	<u>-2 786</u>	<u>-4 050</u>	<u>-4 143</u>	<u>-4 208</u>
Nettoplåning under året	727	3 014	-2 550	-4 143	-3 208
Amorteringar från dotterbolag ¹	1 000	-	921	921	921
Investering	-3 920	-7 696	-5 013	-3 783	-5 200
Likvida medel	5 394	4 375	2 762	1 902	967
Lånestock 31 december	38 239	41 253	38 702	34 560	31 351
Driftsnetto per anslag					
Finansiering (stadsledningen)	71 970	55 300	52 452	54 021	54 914
Stadsledningen (exkl finansiering)	-4 538	-5 813	-5 143	-5 170	-5 246
Stadsledningen (4mbk Pommern)	-	-187	-192	-195	-198
Direktionen för elverket	-	-	-	-	-
Stadsutvecklingsnämnden	-351	-357	-526	-415	-421
Bildningsnämnden	-15 085	-15 651	-13 127	-13 409	-13 565
Kultur- och fritidsnämnden	-244	-242	-242	-246	-250
Socialnämnden	-28 855	-29 378	-27 065	-27 782	-28 156
Infrastrukturnämnden	-3 658	-4 536	-5 680	-5 655	-5 753
Byggnadsnämnden	-151	-150	-157	-159	-161
Så driftsnetto	19 088	-1 013	320	989	1 163

¹I amorteringar från dotterbolag år 2016-18 ingår 921 t euro från Mariehamns Hamn Ab.

Proj.Nr	Investeringar	Avskrivn. tid ¹	Budget 2016		Plan 2017		Plan 2018		Så nettoinv. år 2016-18
			inkomster (+)	utgifter (-)	ink. (+)	utg. (-)	ink. (+)	utg. (-)	
	Så totalt		3 168	-8 180	2 670	-6 453	250	-5 450	-13 996
-	PA-system	5 år	0	0	0	0	0	-150	-150
46x05	Torrdocka 4mbk Pommern	20 år	1 330	-1 660	2 670	-3 340	0	0	-1 000
60037	Om- och tillbyggnad Övernäs skola	40 år	1 588	-3 925	0	0	0	0	-2 338
	Så stadsledningen		2 918	-5 585	2 670	-3 340	0	-150	-3 488
-	Övernäs skola inventarier	5 år	0	-150	0	0	0	0	-150
-	Islandia reparation ismaskin	10 år	0	-55	0	0	0	0	-55
-	Islandia fömyelse av tak	30 år	0	-140	0	0	0	0	-140
-	IG fömyelse av 2 bowlingbanor	30 år	0	-75	0	0	0	0	-75
-	Motionsbanor byte av armaturer	20 år	0	0	0	-48	0	0	-48
-	IG fömyelse av 6 bowlingbanor	30 år	0	0	0	-175	0	0	-175
	Så bildningsnämnden		0	-420	0	-223	0	0	-643
50015	Centrumplanering	20 år	0	-200	0	0	0	0	-200
51xxx	Skatepark	20 år	90	-180	0	0	0	0	-90
50150	Ålandsvägen	20 år	0	-100	0	-1 000	0	-1 900	-3 000
50249	GC-vägar och gångstigar	20 år	0	-50	0	0	0	0	-50
50726	Stora gatan/tg/strandgatan	20 år	0	-350	0	0	0	0	-350
51x04	Ospec. inv. projekt, infra	20 år	0	0	0	-790	0	-1 550	-2 340
51xxy	Enslinjen (Lotsgatan)	20 år	0	0	0	-150	0	-150	-300
59999	Reinvesteringar, plan VA	30 år	0	-450	0	-950	0	-950	-2 350
60220	Daghem Horelli	40 år	0	-150	0	0	0	0	-150
70520	Högbackagatan VA	30 år	0	-100	0	0	0	0	-100
70663	Blomstervägen etapp 1 o 2 VA	30 år	0	-100	0	0	0	0	-100
70K01	Rejektvatten VA	10 år	0	-300	0	0	0	0	-300
83K05	Ambulans	10 år	160	-160	0	0	0	0	0
83133	Sky-lift	10 år	0	0	0	0	250	-750	-500
83K04	Transportbil	10 år	0	-35	0	0	0	0	-35
	Så infrastrukturnämnden		250	-2 175	0	-2 890	250	-5 300	-9 865

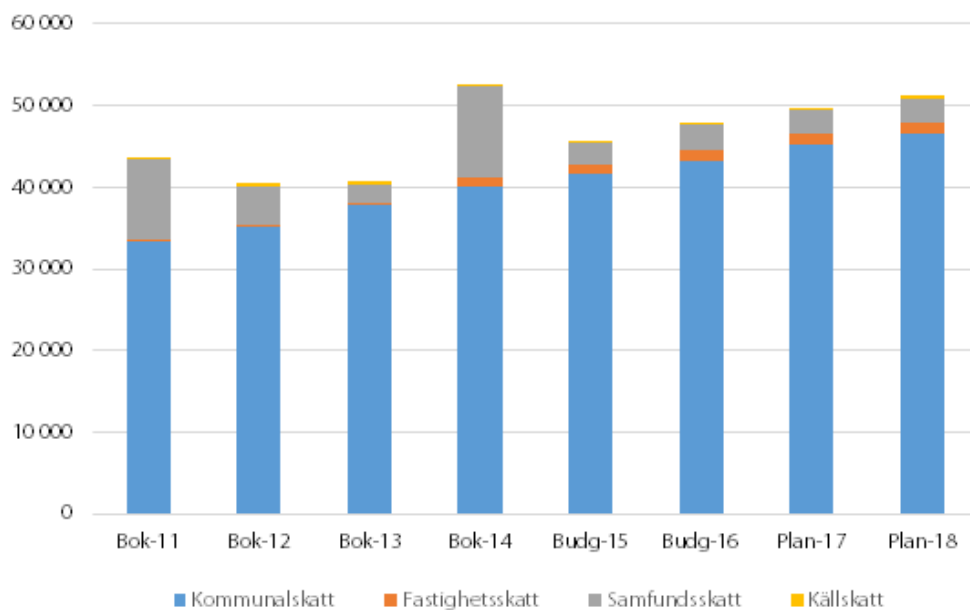
¹Mariehamns stads längre avskrivningstider motiveras med att staden genomför hållbara investeringar som är tänkta att hålla längre än de rekommenderade lägsta i varje grupp.

Skattesatser för kommunal inkomstskatt och fastighetsskatt 2014 och 2015

	Kommunalskatt, procent		Fastighetsskatt, procent					
	2014	2015	Stadigvarande bostad		Annan bostad		Allmän skatteprocent	
			2014	2015	2014	2015	2014	2015
Mariehamn	17,25	17,75	0,30	0,30	0,90	0,90	0,20	0,20
-Landsbygden	17,70	17,70	0,00	0,00	0,90	0,90	0,55	0,55
-Skärgården	17,86	17,86	0,02	0,02	0,90	0,90	0,40	0,40
Åland	17,51	17,73	0,14	0,14	0,90	0,90	0,38	0,38

I budget 2016 och ekonomiplan 2017-18 föreslås Mariehamns stads inkomst- och fastighetsbeskattning bibehållas på samma nivåer som 2015, d.v.s. en kommunalskatt på 17,75% och med fastighetsskattesatserna Allmän 0,20 %, Stadigvarande bostad 0,30 %, Övriga bostadsbyggnader 0,90 %, Obebyggda bygglplatser 1,35 %, Allmännyttiga samfund 0,40 % och Kraftverk 0,40 %.

Mariehamns stads skatteintäkter 2011-2018

Belopp i tusen euro	Bok-11	Bok-12	Bok-13	Bok-14	Budg-15	Budg-16	Plan-17	Plan-18
Kommunalskatt	33 424	35 123	37 741	39 962	41 524	43 238	45 114	46 474
Fastighetsskatt	205	209	214	1 222	1 291	1 318	1 345	1 385
Samfundsskatt	9 852	4 843	2 445	11 116	2 569	3 169	2 969	3 046
Källskatt	202	305	269	258	232	237	242	249
Skatteintäkter	43 683	40 480	40 669	52 558	45 616	47 961	49 669	51 153

Landskapsandelar och kompensationer

Belopp i tusen euro	Bokslut År 2014	Budget 2015	Budget 2016	Plan 2017	Plan 2018
<u>Landskapsandelar</u>					
Socialvård	4 437	4 456	4 501	4 546	4 682
Justering av överföringarna	-1 601	-1 674	-1 654	-1 671	-1 721
S:a landskapsandel, socialnämnden fr.o.m. 2016	2 837	2 782	2 847	2 875	2 961
Grundskola	2 317	2 339	2 305	2 328	2 397
Medborgarinstitut	276	281	284	287	295
Bibliotek	190	193	197	199	205
Idrotts-, ungdoms- och kulturverksamhet	232	235	240	242	250
S:a landskapsandel, bildningsnämnden fr.o.m. 2016	3 016	3 048	3 025	3 055	3 147
Allmänna landskapsandelar	0	0	0	0	0
S:a landskapsandelar totalt	5 852	5 830	5 872	5 930	6 108
<u>Landskapskompensationer</u>					
Uteblivna intäkter från kapitalinkomstbeskattningen	198	0	220	219	222
Kompensation för "äländska avdrag"	329	395	350	355	365
S:a landskapskompensationer	526	395	570	574	587
S:a landskapsandelar och kompensationer totalt	6 379	6 225	6 442	6 505	6 695

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
<u>RESULTAT (inkl interna poster)</u>				
Verksamhetsintäkter	42 361	34 742	36 176	1 434
Försäljningsintäkter	16 017	8 684	8 461	-223
Avgiftsintäkter	3 754	3 925	4 206	281
Understöd och bidrag	535	598	301	-297
Tillverkning för eget bruk	324	278	278	0
Övriga intäkter	3 924	4 079	4 835	756
Interna verksamhetsintäkter	17 807	17 178	18 095	917
Verksamhetskostnader	-84 540	-83 171	-86 292	-3 121
Personalkostnader	-41 855	-40 912	-40 757	155
Löner och arvoden	-33 375	-32 314	-32 301	14
Lönebikostnader	-8 480	-8 598	-8 456	142
Pensionskostnader	-7 055	-6 683	-6 793	-111
Övriga lönebikostnader	-1 425	-1 915	-1 663	253
Köp av tjänster	-12 860	-13 046	-14 401	-1 355
Material, förnödenheter och varor	-7 459	-6 851	-6 812	39
Understöd	-3 417	-3 627	-3 752	-125
Övriga verksamhetskostnader	-1 142	-1 558	-2 476	-919
Interna verksamhetskostnader	-17 807	-17 178	-18 095	-917
Verksamhetsbidrag	-42 179	-48 429	-50 116	-1 687
Skatteintäkter	52 558	45 616	47 961	2 345
Kommunalskatt	39 962	41 524	43 238	1 714
Fastighetsskatt	1 222	1 291	1 318	27
Samfundsskatt	11 116	2 569	3 169	600
Övriga skatteintäkter	258	232	237	5
Landskapsandelar och komp.	6 379	6 225	6 442	217
Driftsbidrag	16 758	3 412	4 286	874
Finansiella intäkter o kostnader	-311	251	742	491
Ränteutgifter	188	1 055	1 019	-35
Övriga finansiella intäkter	59	52	349	297
Räntekostnader	-520	-784	-566	218
Övriga finansiella kostnader	-38	-72	-60	12
Årsbidrag	16 447	3 664	5 029	1 365
Extraordinära intäkter	8 780	0	0	0
Planenliga avskrivningar	-6 139	-4 677	-4 709	-32
Årets resultat	19 088	-1 013	320	1 333
<u>INVESTERING</u>				
Inkomster	478	660	3 168	2 508
Utgifter	-4 407	-9 438	-8 180	1 258
Så investering	-3 930	-8 778	-5 013	3 766

Stadsfullmäktiges mål för verksamheterna 2016

Övergripande mål

Genom att fastställa mål för verksamheterna anger fullmäktige i vilken riktning verksamheterna skall utvecklas. Verksamhetsspecifika mål fastställs för varje nämnd. Budgetens gemensamma mål är formulerats utgående från stadens långsiktiga målbild och stadsfullmäktiges mål för mandatperioden. Dessa gemensamma mål skall beaktas i samtliga verksamheter.

Stadens verksamheter har många dimensioner. För att säkra att målsättningarna inte blir för ensidiga och tar fasta på bara en eller ett fåtal aspekter av verksamheten är målsättningarna i stadens budget formulerade utgående från fyra perspektiv: brukarperspektivet, medarbetarperspektivet, det ekonomiska perspektivet samt hållbarhetsperspektivet.

Brukarperspektivet

Målen inom detta perspektiv sätter kommunmedlemmarna i fokus. Begreppet är brett och omfattar såväl nuvarande som kommande fysiska personer, företag och organisationer. Stadens fokus skall ligga på de verksamheter som möter brukarna så att dessa håller högsta möjliga kvalitet inom ramen för tillgängliga resurser. En fungerande demokrati samt brukarnas egna delaktighet och engagemang är en viktig del av detta perspektiv.

Mål: Kvaliteten på stadens verksamheter bibehålls.

Indikator: **Medborgarundersökningens "Nöjd medborgarindex" uppgår till minst samma nivå som vid utvärderingen 2015. Medborgarundersökning görs vart tredje år.**

Mål: Andelen invånare som upplever sig ha goda möjligheter till påverkan och inflytande över stadens verksamheter skall öka.

Indikator: **Medborgarundersökningens "Nöjd inflytande index" ska öka i förhållande till indexvärde 55.**

Mål: Andelen Mariehamnare som uppvisar intresse för kommunalpolitiska frågor skall öka.

Indikator: Valdeltagandet i kommunalvalet 2015 skall öka i förhållande till 61 % i valet 2011.

Mål: Jämställdheten mellan könen garanteras i stadens verksamheter

Indikator: Analys av ett fokusområde utförs inom varje förvaltning.

Mål: Tillgänglighet sett ur ett brett perspektiv ökas i stadens verksamheter

Indikator: Analys och eventuella förbättringsåtgärder av ett fokusområde utförs inom varje förvaltning.

Medarbetarperspektivet

Genom att lyfta medarbetarperspektivet på alla nivåer prioriteras personalen, vilket i sin tur bidrar till verksamheternas kvalitet och till att staden utvecklas som attraktiv arbetsgivare.

För att uppnå målbilden om en innovativ och nyskapande kommunal verksamhet krävs en välmående, kompetent, engagerad och ansvarstagande personal. Ett tydligt ledarskap och en välfungerande medarbetardialog och en jämställd arbetsgivarpolitik är förutsättningar för framgång.

Staden ska fortsätta vara en attraktiv arbetsplats där en gemensam initiativförmåga och ansvar finns. Förutsättningar för att ett konstruktivt medarbetarskap ständigt pågår inom staden är att ett gott ledarskap finns, relationer mellan ledare/medarbetare och medarbetare/medarbetare fungerar samt att förtroende och öppenhet råder. Viktiga delar i detta arbete är att skapa bra samarbetsformer, se uppgifter som gemensamma, hålla förtroendefulla relationer och ständig dialog samt erbjuda motiverande och meningsfulla arbetsuppgifter till alla anställda.

Medarbetare

Mål: Staden har en välmående och välfungerande personal. Arbetsuppgifter och arbetsinnehåll som ger en positiv stimulans till individen är

en väsentlig faktor för trivsel, hälsa och prestationsnivå. Förändringar och utveckling av arbetsuppgifter och rättvist arbetsinnehåll som bidrar till ökad stimulans ger som regel ett förbättrat arbetsklimat, bättre individuell prestationsnivå samt minskad sjukfrånvaro.

Indikator: Stadens totala sjukfrånvaroprocent högst 3,5 %. Sjukfrånvaroprocenten på en enskild arbetsplats överstiger aldrig 6 %.

Indikator: Förbättrat medarbetarindex totalt (2011: 79,07, 2015: 79,2). På varje enskild arbetsplats ska medarbetarindexet vara över 75,0.

Mål: Möjligheterna till heltidsarbete ska stimuleras.

Indikator: Genomförd personalenkät kring intresse för heltidsarbete.

Ledarskap

Mål: Ett ledarskap som möjliggör medarbetarnas engagemang, delaktighet och skapande av en hälsosam och inspirerande arbetsmiljö.

Indikator: Förbättrat ledarskapsindex.

Jämställdhet

Mål: Lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter för kvinnor och män.

Indikator: En god nivå på jämställdhetsindex.

Ekonomiperspektivet

Det ekonomiska perspektivet tar fasta på stadens inre effektivitet i förhållande till yttre ekonomiska förutsättningar. Det handlar om resurser och om hur resurser används. Kostnadseffektiva lösningar, processer och rutiner skapar ekonomiskt utrymme för att prioritera verksamheter.

Mål: Att kontinuerligt effektivisera verksamheterna och ta i bruk nya arbetsmetoder så att invånarna upplever sin service som förbättrad även då ytterligare resurser inte skjuts till.

Indikator: Utfall inom budget samt budgeterad måluppfyllelse.

Mål: Stadens skuldbörda ska årligen minska

Indikator: Skuldbördans utfall.

Stadsledningens specifika mål

Mål: Stadens borgensåtaganden ska minska.

Indikator: Borgensåtagandenas utfall.

Hållbarhetsperspektivet

Stadsfullmäktige har 28.01.2014 fastställt miljömål för staden att gälla 2013-2017.

Hållbarhetsperspektivet innefattar en långsiktig användning av resurser ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt perspektiv.

Uppföljning görs enligt gällande modell.

Stadsfullmäktige har valt att prioritera följande fem miljömål. De fem prioriterade målen listas under stadsfullmäktiges mål för verksamheterna.

Mål 1: Minska koldioxidutsläppen

Indikator: Stadens övergripande klimatmål är att utsläppen av växthusgaser per invånare från verksamheter som staden kan kontrollera efter den 31 december 2017 är 75 % lägre än de uppskattade utsläppen 2002. (Utsläppen räknas som koldioxidekvivalenter och omfattar de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner.)

Mål 2: Öka inköpen av miljöanpassade varor och tjänster.

Indikator: Av inköpta varor och tjänster skall efter den 31 december 2017 ifråga om dess ekonomiska värde minst 50 % vara miljöanpassade. (Med miljöanpassade tjänster avses tjänster utförda av företag, som kan redovisa att de i sin verksamhet tillämpar trovärdiga rutiner för miljöstyrning t.ex. ISO 14001, EMAS eller motsvarande. Med miljöanpassade varor avses varor som uppfyller kriterier föreskrivna för miljömärkningar för varans användningsområde, t.ex. Svanen, Bra Miljöval, Energiklass A, KRAV och LUOMU.)

Mål 3: Öka andelen ekologiska livsmedel.

Indikator: Andelen livsmedel, som produceras enligt ekologiskt hållbara metoder och som staden tillhandahåller skola, dagis och äldreomsorg m.m. skall efter den 31 december 2017 ifråga om livsmedelns ekonomiska värde uppgå till minst 50 %.

Mål 4: Optimera avloppsreningen

Indikator: Andelen köpt el i Lotsbroverket under 2014-2017, ska i genomsnitt minska med minst 5 % årligen räknat som elförbrukning per behandlad mängd BOD7.

Mål 5: God inomhusmiljö

Indikator: Stadens samtliga byggnader som omfattas av kraven på återkommande ventilationskontroll skall senast den 31 december 2017 ha en dokumenterat fungerande ventilation. Av stadens fastigheter skall efter den 31 december 2017 i fråga om radon 100 % av fastigheterna ha ett gränsvärde på maximalt 200 Bq/m³ för radon i bostäder och nya byggnader samt daghem, skolor och inom äldrevården samt maximalt 400Bq/m³ på arbetsplatser

Stadsledningen

Stadsledning

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	5 571	5 338	6 210	871
Försäljningsintäkter	147	210	212	2
Avgiftsintäkter	2	0	0	0
Understöd och bidrag	276	173	175	2
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0
Övriga intäkter	135	185	187	2
Interna verksamhetsintäkter	5 011	4 770	5 636	866
Verksamhetskostnader	-10 461	-10 911	-11 130	-219
Personalkostnader	-6 647	-6 602	-6 265	337
Löner och arvoden	-5 279	-5 230	-4 879	351
Lönebikostnader	-1 368	-1 371	-1 385	-14
Pensionskostnader	-1 086	-1 043	-1 053	-10
Övriga lönebikostnader	-282	-329	-332	-3
Köp av tjänster	-1 693	-1 867	-2 564	-697
Material, förnödenheter och varor	-1 539	-1 523	-1 381	143
Understöd	-30	-30	-30	0
Övriga verksamhetskostnader	-42	-260	-255	4
Interna verksamhetskostnader	-509	-629	-635	-6
Verksamhetsbidrag	-4 890	-5 572	-4 920	652
Driftsbidrag	-4 890	-5 572	-4 920	652
Årsbidrag	-4 890	-5 572	-4 920	652
Planenliga avskrivningar	-170	-218	-223	-5
Årets resultat	3 666	-5 790	-5 143	647
INVESTERING				
Inkomster	0	0	1 588	1 588
Utgifter	-246	-2 731	-3 925	-1 194
Så investering	-246	-2 731	-2 338	393

Finansiering (stadsledning)

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	4 484	4 061	3 288	-773
Understöd och bidrag	0	300	0	-300
Övriga intäkter	796	1 426	1 361	-65
Interna verksamhetsintäkter	3 688	2 335	1 927	-408
Verksamhetskostnader	-89	-854	-110	744
Övriga verksamhetskostnader	-1	0	0	0
Interna verksamhetskostnader	-88	-854	-110	744
Verksamhetsbidrag	4 395	3 208	3 178	-29
Skatteintäkter	52 558	45 616	47 961	2 345
Kommunalskatt	39 962	41 524	43 238	1 714
Fastighetsskatt	1 222	1 291	1 318	27
Samfundsskatt	11 116	2 569	3 169	600
Övriga skatteintäkter	258	232	237	5
Landskapsandelar och komp.	6 379	6 225	570	-5 655
Driftsbidrag	63 332	55 049	51 710	-3 339
Finansiella intäkter o kostnader	-311	251	742	491
Ränteintäkter	188	1 055	1 019	-35
Övriga finansiella intäkter	59	52	349	297
Räntekostnader	-520	-784	-566	218
Övriga finansiella kostnader	-38	-72	-60	12
Årsbidrag	63 021	55 300	52 452	-2 848
Extraordinära intäkter	8 949	0	0	0
Planenliga avskrivningar	0	0	0	0
Årets resultat	71 970	55 300	52 452	-2 848
INVESTERING				
Inkomster	99	0	0	0
Utgifter	-41	0	0	0
Så investering	58	0	0	0

¹ I ränteintäkter år 2016 ingår 144 t euro från Mariehamns Elnät Ab och 875 t euro från Mariehamns Hamn Ab.

² I övriga finansiella intäkter ingår bl.a. avkastningskrav på 150 t euro från FAB Marstad Ab, 100 t euro från Mariehamns Elnät Ab, 2 t euro från Mariehamns Centralantenn Ab och 50 t euro från Mariehamns Energi Ab.

4mbk Pommern

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	13	0	0	0
Försäljningsintäkter	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	0	0	0	0
Understöd och bidrag	0	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0
Övriga intäkter	3	0	0	0
Interna verksamhetsintäkter	10	0	0	0
Verksamhetskostnader	-134	-187	-192	-5
Personalkostnader	-89	0	0	0
Löner och arvoden	-75	0	0	0
Lönebikostnader	-13	0	0	0
Pensionskostnader	-16	0	0	0
Övriga lönebikostnader	2	0	0	0
Köp av tjänster	-13	0	0	0
Material, förmodenheter och varor	-9	0	0	0
Understöd	0	0	0	0
Övriga verksamhetskostnader	-2	-187	-192	-5
Interna verksamhetskostnader	-20	0	0	0
Verksamhetsbidrag	-121	-187	-192	-5
Driftsbidrag	-121	-187	-192	-5
Årsbidrag	-121	-187	-192	-5
Planenliga avskrivningar	-36	0	0	0
Årets resultat	-156	-187	-192	-5
INVESTERING				
Inkomster	0	530	1 330	800
Utgifter	-25	-877	-1 660	-783
Sa investering	-25	-347	-330	17

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

I stadsledningens budget ingår de kollegiala organen centralvalnämnden, stadsfullmäktige, revision, stadsstyrelse och äldreråd. Stadsdirektörens och stadsledningens uppgift är att bereda ärenden till stadsfullmäktige/stadsstyrelse, verkställa beslut, leda stadens förvaltning, ekonomi, personal, närings- och bostadsfrågor, miljöfrågor, externa relationer samt handha annan centraliserad service som specificeras av beslutande organ.

Stadsledningen ska aktivt och förutsättningslöst arbeta för samarbetsprojekt och rationaliseringar tillsammans med i första hand angränsande kommuner.

Stadsfullmäktige och stadsstyrelsen skall inom den kommunala självstyrelsen sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen.

Stadsdirektören och stadsledningens stads-, finans-, personal- och stadsarkitektkansli skall på ett effektivt, kunnigt och inspirerande sätt administrera, utveckla och leda stadens förvaltning.

Centralt samordningsansvar

Stadsledningen har en central strategisk roll. Stadsledningens har ett övergripande ansvar för att koordinera stadens gemensamma angelägenheter på ett sätt som optimerar resursanvändningen för staden som helhet. Stadsledningen har därför ett särskilt ansvar för att övervaka att de gemensamma målsättningarna beaktas i de respektive verksamheterna.

Verksamhetsspecifika mål

Brukarperspektivet

Mål: Antalet interna e-tjänster skall öka.
Indikator: Antal interna e-tjänster.

Mål: Förbättrad nöjdhet utifrån genomförd enkätundersökning om stadsledningens förvaltningsservice.
Indikator: Uppgjord åtgärdsplan.

Medarbetarperspektivet

Mål: Stadsledningens medarbetare ska aktivt medverka till att utveckla, förbättra och säkra stadens förvaltningsövergripande processer.

Indikator: Antalet dokumenterade processer.

Ekonomiperspektivet

Mål: Ett användarvänligt, effektivt och kvalitetssäkrat ekonomiskt planeringssystem (budget, uppföljning och bokslut).

Indikator: Ibruktaget nytt budgeteringssystem.

Mål: Kvalitetssäkra stadens upphandlingsprocess.

Indikator: Ibruktaget upphandlingssystem, inköpsanalys samt mätning av konkurrensutsättningsgraden.

Mål: Stadens borgensåtaganden ska riskanalyseras och formaliseras.

Indikator: Nya regler finns för befintliga och nya borgensåtaganden.

Mål: Erbjudna sommarjobbssedlar åt stadens ungdomar under 2016.

Indikator: Antaget regelverk för beviljande av sommarjobbssedlar.

Mål: Staden har en strategisk plan för att utveckla handeln.

Indikator: Handelsstrategi framtagen och fastställd av stadsfullmäktige.

Mål: Staden arbetar strategiskt för att utveckla Mariehamn som turistdestination.

Indikator: **Ett plan framtagen för "Destination Mariehamn".**

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Säkerställa stadsledningens hållbarhetsarbete.

Indikator: Utarbetande av en uppförandekod vilken täcker in sociala, etiska, ekonomiska och miljömässiga aspekter.

Driftsbudget

Stadskansliet

Stadskansliets budget innefattar medel för bland annat upprätthållande av allmän förvaltningsservice, ärendeberedning och verkställighet, organisationsutveckling och marknadsföring. Under stadskansliet upptas även anslag för driften av museifartyget Pommern.

Pommern är sedan 2015 deponerad hos stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum.

Finanskansliet

Svarar för stadens gemensamma ekonomiskötsel och bokföring, beredningen av budget, uppföljning och bokslut, finansiering, förvaltningsövergripande upphandling och projektledning, förvaltningsnät samt förvaltningsgemensamma IT-kostnader. Utökad IT-budget med -30' (MS-licenser) och -30' (licenser i Åda-projekten upphandlingssystem och budgetsystem) föreslås.

Personalkansliet

Den totala budgeten på ca 6,8 milj. euro brutto innefattar medel för personalkansliets löneräknings- och personaladministrativa funktioner och övergripande arbetsgivar- och personalpolitiska uppgifter även medel för sysselsättande av både arbetslösa och ungdomar

samt kost- och lokalservice. Kost- och lokalserviceavdelningens budget uppgår till ca 5 milj. euro och faktureras verksamheterna i sin helhet.

Investeringsbudget

Stadskansliet

För en torrdocka för 4mbk Pommern fördelas budgeterade inkomster och utgifter med 33 % 2016 och resterande 67 % till år 2017.

Till om- och tillbyggnaden Övernäs skola budgeteras resterande inkomster och utgifter år 2016 som tillsammans med budgeterade medel från tidigare år har en inkomstbudget på totalt 1.588 t euro och en utgiftsbudget på totalt 6.730 t euro, netto totalt 5.143 t euro.

Personalkansliet

För nytt PA-system (Åda-projekt) har 150.000 euro budgeterats år 2018.

Proj.Nr	Investeringar	Avskrivn. tid ¹	Budget 2016		Plan 2017		Plan 2018		S:a nettoinv. år 2016-18
			inkomster (+)	utgifter (-)	ink. (+)	utg. (-)	ink. (+)	utg. (-)	
S:a totalt			3 168	-8 180	2 670	-6 453	-1 650	-3 550	-13 996
-	PA-system	5 år	0	0	0	0	0	-150	-150
46x05	Torrdocka 4mbk Pommern	20 år	1 330	-1 660	2 670	-3 340	0	0	-1 000
60037	Om- och tillbyggnad Övernäs skola	40 år	1 588	-3 925	0	0	0	0	-2 338
S:a stadsledningen			2 918	-5 585	2 670	-3 340	0	-150	-3 488

¹Mariehamns stads längre avskrivningstider motiveras med att staden genomför hållbara investeringar som är tänkta att hålla längre än de rekommenderade lägsta i varje grupp.

Stadsutvecklingsnämnden

Stadsutvecklingsnämnden

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	52	29	29	0
Försäljningsintäkter	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	44	29	29	0
Understöd och bidrag	0	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0
Övriga intäkter	0	0	0	0
Interna verksamhetsintäkter	8	0	0	0
Verksamhetskostnader	-375	-377	-546	-169
Personalkostnader	-257	-277	-279	-3
Löner och arvoden	-204	-217	-219	-2
Lönebikostnader	-53	-60	-60	-1
Pensionskostnader	-42	-45	-45	0
Övriga lönebikostnader	-11	-15	-15	0
Köp av tjänster	-35	-27	-147	-120
Material, förmödenheter och varor	-24	-9	-9	0
Understöd	-4	-4	-4	0
Övriga verksamhetskostnader	0	-2	-2	0
Interna verksamhetskostnader	-54	-59	-105	-46
Verksamhetsbidrag	-323	-348	-516	-169
Driftsbidrag	-323	-348	-516	-169
Årsbidrag	-323	-348	-516	-169
Planenliga avskrivningar	-9	-9	-10	0
Årets resultat	-333	-357	-526	-169
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	0	0	0	0
Så investering	0	0	0	0

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Nämnden handhar de uppgifter som utgör de fysiska förutsättningarna för stadsutvecklingen.

Nämnden/stadsarkitektkansliet avger utlåtanden och stadsarkitektkansliet tar fram nödvändiga utredningar och informerar allmänheten om aktuella stadsplaneringsfrågor.

Stadsutvecklingsnämndens verksamhet handhas av stadsarkitektkansliet.

Nämndens verksamhetsidé är att med utgångspunkt i den befintliga stadens gestalt och förstärkt identitet förtäta bebyggelsen på ett attraktivt och stadsmässigt sätt.

Detaljplaneringen utgör verksamhetens tyngdpunkt samtidigt som arbetet fortgår med översiktliga utvecklingsplaner.

Nämnden strävar till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Omvärldsanalys

Stadens mål är att genom stadsplanering skapa de fysiska förutsättningarna för en ökad inflyttning och företagsetablering.

Under de senaste åren har stadens utbud av bostadstomter motsvarat efterfrågan i synnerhet genom att Storgärdan och Horelli nyligen byggts ut. Kraftigt ökat i synnerhet med att Horelliområdet byggts ut. Staden har en reserv på färdigplanerad våningshustomter för ca 700 nya invånare. Dessa skulle täcka behovet för stadens genomsnittlig befolkningsökning på 10 år, eller utgående från stadens mätbara mål 5 år. Under 2015 färdigställs stadsplanen för Rönnerbergs torg med ett beräknat tillskott på 170 bostäder i flervåningshus beroende på vilka krav på marksanering som kommer att ställas.

Stadsutveckling innebär förutom att bereda plats för nya bostadsområden att den befintliga stadsmiljön förtätas och uppgraderas. Centrumutvecklingen kräver fortsatta insatser för en samordnad positiv utveckling. Staden har inlett en delgeneralplaneprocess för de centrala delarna av Mariehamn. Planen beräknas ta tre år i anspråk förutsatt att budgetmedel för en heltidsprojektanställning

för 2016 beviljas. En översiktlig plan med konsekvensutredning över trafik- och parkeringsproblematiken behöver tas fram i samband med delgeneralplanen och förutsätter ett konsultanslag för 2016 i budgetramen.

Stadskärnan behöver fortsatta insatser för den fysiska miljön för att bli en trivsam mötesplats att umgås och handla i. Ett nytt arbetssätt har tagits i bruk genom en samfinansiering av åtgärderna med offentliga och privata medel. För att kunna förverkliga de projekt som föreslagits i Gatuprogrammet för Mariehamns centrum, anser stadsutvecklingsnämnden att infrastrukturnämnden behöver ta fram en tidtabell och budget för dess genomförandet. Alternativt kan projekten ligga direkt under stadskansliet.

Delgeneralplanarbetet kommer att under de inkommande åren uppta merparten av stadsarkitektkansliets personalresurser. En utvecklingsstudie för bostadsöarna i Slemmern inleds 2017.

Driftsbudget

Utanför den ordinarie driftsramen bör sammanlagt 120.000 euro reserveras för en projektanställd och en trafikonsult under 2016 för delgeneralplanarbetet över Mariehamns centrum.

Eftersom staden inte har en bindande generalplan behöver enskilda stadsplaneändringar mera omfattande utredningar och således en betydande utökning av arbetsmängden per stadsplan. Det kan bli aktuellt att under 2016 se över de gällande principerna för stadsplaneringstaxorna.

Verksamhetsspecifika mål

Brukarperspektiv

Mål: Att stärka demokrati och medborgarnas inflytande över närsamhället genom att utveckla planeringsprocesser som främjar växelverkan mellan planerare, invånare och beslutsfattare. Samråd ordnas i samband med komplexa stadsplaner som har betydande inverkan. De aktuella stadsplaneförslagen finns framställda på stadens hemsida. I samband med större stadsplanefrågor ordnas en medborgardialog för att få in synpunkter kring den aktuella frågeställningen; film och information på hemsida, i sociala medier samt utställning på biblioteket. Insamling av synpunkter via samrådsmöte, enkät och webbenkät. Beredningsprocessen syftar till fullständig genomsiktbarhet och öppen diskussion mellan staden och fastighetsägarna och övriga medborgare.

Indikator: Antalet samråds- och informationsmöten.
Antalet besökare på hemsidan.

Medarbetarperspektiv

Mål: Att utveckla kompetensen inom hållbar stadsplanering genom utbildning, resor och yrkeslitteratur. Gott ledarskap och teamarbete för att utnyttja resurserna maximalt.

Indikator: Genomförda utbildningsinsatser.

Samhällsekonomiperspektiv

Mål: Att skapa bästa förutsättningar för ökad inflyttning och företagsetableringar i staden som lägger grunden för en breddad skattebas och därmed i förlängningen ökade skatteinkomster. Under 2016 fortsätter stadsplanläggningen för Södra Lillängen och Rönnebergstorg/ Strandgatan. Delgeneralplanen för Mariehamns centrum påbörjas för att skapa utrymme för en långsiktigt hållbar förtätning av centrum.

Indikator: Ökat skatteunderlag.

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Hållbar stadsplanering syftar till en långsiktigt god ekonomi, vilket betyder lång livsläng och god kvalitet i bebyggda miljöer och väl utnyttjade resurser.

Att värna om de sammanhållande gröna korridorerna till nytta för rekreation och biologisk mångfald.

Att värna om de kulturhistoriska och estetiska värden i stadsmiljön.

Planeringen av Södra Lillängen (Ånglamarkerna) utgår ifrån en ekologisk dagvattenhantering och varsamhet gentemot naturmiljön.

Planeringen av Österhamns uppgradering fortsätter.

Indikator: Ökad andel grönområden.
Antal K-märkta byggnader.

Ekonomiplan för åren 2017-18

Enligt fullmäktiges målsättning skall en delgeneralplan utarbetas för Svinö holme under 2016. Stadsutvecklingsnämnden har tagit fram en sammanställning av planeringsförutsättningarna på Svinö med alternativa scenarier för områdets markanvändning. Avsikten är att stadsfullmäktige under 2015 väljer ett alternativ till utgångspunkt för en delgeneralplan över Svinö. Planprocessen för en delgeneralplan omfattar en beskrivning på konsekvenser för trafiken, miljön och samhällsekonomin. Detta kräver ett extra anslag på minst 50.000 euro för konsultarvoden, som inte ryms i den ordinarie friftramen för 2017 eller 2018.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	110	116	98	-17
Försäljningsintäkter	1	1	1	0
Avgiftsintäkter	84	100	98	-3
Understöd och bidrag	0	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	1	0	0	0
Övriga intäkter	0	0	0	0
Interna verksamhetsintäkter	25	15	0	-15
Verksamhetskostnader	-254	-266	-255	11
Personalkostnader	-223	-236	-211	25
Löner och arvoden	-177	-186	-167	19
Lönebikostnader	-46	-50	-44	6
Pensionskostnader	-37	-38	-33	4
Övriga lönebikostnader	-9	-12	-11	1
Köp av tjänster	-10	-5	-18	-12
Material, förnödenheter och varor	-4	-4	-6	-2
Understöd	0	0	0	0
Övriga verksamhetskostnader	-1	-1	-1	0
Interna verksamhetskostnader	-17	-19	-20	0
Verksamhetsbidrag	-144	-150	-157	-7
Driftsbidrag	-144	-150	-157	-7
Årsbidrag	-144	-150	-157	-7
Planenliga avskrivningar	0	0	0	0
Årets resultat	-144	-150	-157	-7
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	0	0	0	0
Så investering	0	0	0	0

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Verksamheten är lagstadgad och närmare beskriven i plan- och bygglagen och -förordningen. Byggnadsnämnden ska övervaka byggandet med hänsyn till det allmänna intresset och kontrollera att antagna planer följs, behandla ansökningar om bygglov och andra tillstånd, övervaka att gällande bestämmelser och givna tillstånd följs och att underhållet av byggnader sköts samt ansvara för att

rådgivning i byggnadsfrågor ordnas i kommunen. Nämnden rapporterar byggnads statistik och

tillhandahåller uppgifter om fastigheter och bestämmelser som berör dessa.

Byggnadsinspektionen är byggnadsnämndens berednings- och verkställighetsorgan.

Omvärldsanalys

Denna budget utgår ifrån att byggandet fortsätter i stort sett oförändrat. Byggbestämmelserna förnyades år 2015 genom utgivningen av Ålands byggbestämmelsesamling. Förhoppningsvis har den av landskapet utlovade revideringen av plan- och bygglagen också förverkligats under året.

Verksamhetsspecifika mål

Brukarperspektiv

Mål: Ett bygglov ska erhållas inom 3-10 veckor från det att komplett ansökan inlämnats. Den kortare tiden avser projekt som planerats enligt gällande bestämmelser och den längre tiden projekt som innebär avvikelser.

Indikator: Utfall.

Ekonomiperspektivet

Mål: Den elektroniska bygglovshanteringen ökar under året. Hanteringen innebär utökade kostnader men minskar samtidigt tillsammans med de reviderade bestämmelserna behovet av att utöka personalen. Tillsynstaxorna justeras för att kompensera de utökade kostnaderna.

Indikator: Utfall.

Personal

Från år 2015 finns på byggnadsinspektionen 4 st ordinarie medarbetare. För att finansiera personalkostnaden har den biträdande byggnadsinspektören det första halvåret ägnat 40 % av arbetstiden åt ett energibesparingsprojekt för staden, vilket är utanför byggnadsnämndens verksamhetsområde. För arbetet har debiterats internt. För år 2016 föreslås inte samma arrangemang, utan personalkostnaden kan klaras då byggnadsinspektören går på halvtidspension.

Bildningsnämnden

Bildningsnämnden

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	4 076	3 446	3 705	259
Försäljningsintäkter	1 735	1 508	1 764	256
Avgiftsintäkter	875	808	826	18
Understöd och bidrag	196	125	126	1
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0
Övriga intäkter	1 020	855	837	-18
Interna verksamhetsintäkter	250	150	152	2
Verksamhetskostnader	-18 343	-18 898	-19 605	-707
Personalkostnader	-10 325	-10 407	-10 678	-271
Löner och arvoden	-8 322	-8 358	-8 576	-218
Lönebikostnader	-2 003	-2 048	-2 102	-53
Pensionskostnader	-1 618	-1 570	-1 610	-41
Övriga lönebikostnader	-385	-479	-491	-12
Köp av tjänster	-1 242	-1 027	-1 037	-10
Material, förnödenheter och varor	-1 519	-1 066	-1 107	-41
Understöd	-189	-182	-183	-1
Övriga verksamhetskostnader	-418	-366	-296	70
Interna verksamhetskostnader	-4 650	-5 851	-6 304	-453
Verksamhetsbidrag	-14 267	-15 452	-15 900	-448
Driftsbidrag	-14 267	-15 452	-12 875	2 577
Årsbidrag	-14 267	-15 452	-12 875	2 577
Planenliga avskrivningar	-658	-226	-252	-26
Årets resultat	-14 925	-15 678	-13 127	2 551
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	0	-70	-420	-350
Så investering	0	-70	-420	-350

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till verksamhetsområdet hör stadens grundskolor, fritidshem och medborgarinstitutet samt bibliotek och kulturverksamhet, fritidsverksamhet, ungdomsverksamhet och drift av motions- och idrottsanläggningar.

Grundskolan ska ge en god allmänbildande grund för fortsatt utbildning och beredskap att möta ett föränderligt samhälle och arbetsliv. Fritidshemmen bidrar till att barn får goda uppväxtvillkor i en stimulerande miljö. Medborgarinstitutet erbjuder mångsidiga utbildningstjänster i samarbete med sina samarbetskommuner och landskapsregeringen samt fungerar som innovativ kursarrangör och traditionsbärare. Utbildningstjänster säljs till organisationer och företag.

Genom verksamheten på kulturområdet ska Mariehamns invånare ha jämlika möjligheter att delta i arrangemang och aktiviteter. Biblioteket ska ge möjlighet till att skaffa information, kunskap och berika invånarnas fritid genom sitt utbud av media och aktiviteter. Främjande av det levande kulturarvet ingår i verksamheten. Biblioteket är centralbibliotek och ansvarar bland annat för bibliotekssystemet Katrina genom ett samarbete med landskapsregeringen.

I fritidsanläggningarna ska finnas förutsättningar för idrottande på både elit- och amatörnivå, anläggningarna ska ha god standard och flexibel service ska erbjudas. Medborgarna ska kunna ha en aktiv fritid, där verksamhet riktad till barn och ungdomar prioriteras. Mariehamn ska vara en idrottsdestination. En ungdomsverksamhet av hög kvalitet i drogfri miljö erbjuds.

Omvärldsanalys

God utbildning kommer att vara en viktig konkurrensfördel i framtidens kunskapsintensiva samhälle. Därför är det ett vitalt samhällsintresse att skolan håller en hög standard i sin verksamhet. Ett mått på hög standard i skolan är utomordentligt goda resultat i PISA-undersökningarna. Mariehamns skolor måste fortsättningsvis vara attraktiva arbetsplatser. Väl fungerande skolor och fritidshem är viktiga för att barnfamiljer ska välja att flytta till Mariehamn. För att grundskolan ska kunna uppnå sina högt ställda mål krävs satsningar som speciellt riktar sig till elever med särskilda behov. Antalet elever i stadens skolor förväntas vara relativt konstant under planperioden. Ombyggnaden av Övernäs högstadiesbyggnad förväntas vara klar till höstterminen 2016.

Olika former av samarbete med våra grannkommuner är av betydelse för att gemensamma resurser ska kunna användas på bästa tänkbara sätt. Den fria bildningen fyller en viktig funktion och ger både mening och kunskap för många. Efterfrågan på kurser som hålls dagtid kommer bli större i framtiden beroende på åldersstrukturen i vårt samhälle. En ökad inflyttning kommer att behövas, vilket betyder utmaningar för skolorna som ska kunna erbjuda undervisning i svenska samtidigt som behovet av språkkurser i svenska ökar vid Medborgarinstitutet. Att ge inflyttade med annat modersmål språkfärdigheter i svenska är ett samhällsintresse.

Biblioteksverksamheten är inne i en förändringsfas då e-media kommer att få en allt större betydelse i framtiden och biblioteken blir allt mer kulturella mötesplatser. Att bo i en stad där det händer spännande saker på kulturens område värderas

högt. Mariehamns stad har fritidsanläggningar som ger service åt hela landskapet och kostnaderna för att upprätthålla god kvalitet kommer att bli stora eftersom investeringar krävs kontinuerligt. De verksamheter som bedrivs i stadens anläggningar har positiva hälsoeffekter och ger många fördelar för hela Åland. Mariehamn har goda förutsättningar att fortsättningsvis vara en idrottsdestination.

Mål för år 2016

En ombyggnad av Övernäs åk 7-9 byggnad ökar internhyreskostnaden vilket medför att verksamheten inte kan behållas på nuvarande nivå inom den givna ramen. Preliminärt ökar kostnaderna 2016 med 154 000 euro i internräntor och avskrivningar.

Elevprognoserna inför de kommande åren visar en marginell ökning av det totala elevantalet och en ökning av elever från annan kommun. Behovet av stöd till elever med svårigheter ökar fortsättningsvis. Insatser för barn som behöver enskild undervisning under kortare eller längre tid behövs i högre grad än tidigare.

SFI avtalet (svenska för inflyttade) garanterar ett bredare kursutbud för stadens invånare eftersom de fasta kostnaderna kan fördelas på flera.

För att sköta de fritidsanläggningar staden förfogar över finns ett framtida investeringsbehov som är nödvändigt om anläggningarna ska kunna drivas på nuvarande nivå eller i vissa fall överhuvudtaget.

Brukarperspektivet

Avdelningen för utbildning

Mål: Undervisningens kvalitet i stadens grundskolor bibehålls.

Indikator: Timresursen bibehålls på samma nivå som tidigare. Fortbildningsanslaget för lärare bibehålls på samma nivå som tidigare.

Mål: Stadens skolor använder sig av modern digital utrustning som pedagogiskt hjälpmedel, med slutmålet att varje elev, åtminstone under skoltid, har tillgång till nödvändig digital utrustning.

Indikator: Elever i åk 6 erhåller kontinuerlig tillgång till modern digital utrustning inom år 2016.

Mål: Nordiskt samarbete i skolorna ökar.

Indikator: Fler nordiska samarbeten än tidigare.

Medborgarinstitutet

Mål: Servicenivån för Medis verksamhet utökas.

Indikator: Antalet kurstimmar höjs med 10 % jämfört med budgeten 2015.

Indikator: Staden hyr ut idrottsanläggningen Bollhalla till någon i huset verksam förening enligt motsvarande principer som gäller för Ridklubben Sleipner och ridhuset i Espholm.

Avdelningen för kultur och fritid

Mål: Biblioteket bibehåller sin servicenivå.

Indikator: Resultatet från bibliotekets brukarundersökning är på samma nivå som tidigare.

Mål: Den digitala klyftan minskas. (Skillnaden mellan de som kan utnyttja den digitala teknikens möjligheter och de som inte har kunskapen)

Indikator: Minst en ny åtgärd vidtas under året för att minska den digitala klyftan.

Mål: Litteraturdagarna 2016 arrangeras i samarbete med en kulturförening.

Indikator: Litteraturdagarna genomförs enligt nytt koncept.

Mål: Skapa förutsättningar för fler att ta del av stadens kulturliv.

Indikator: Nya aktiviteter initieras som ökar deltagarantalet.

Mål: Staden skapar förutsättningar för ett ökat utövande av idrottsaktiviteter. Staden ska befrämja idrottsföreningar så att de kan utveckla sina verksamheter, vilket även kan avse uthyrning av hela eller delar av anläggningar.

Indikator: Antalet besökare i stadens anläggningar ökar.

Mål: Möjligheter till spontanidrott förbättras.

Indikator: Minst en ny åtgärd vidtas för att främja spontanidrott.

Mål: Jämställdheten inom olika idrottsaktiviteter kan öka genom att likvärdiga lokaler och aktiviteter inom stadens förvaltningsområde erbjuds både killar och tjejer.

Indikator: Genomförda åtgärder för att jämställa förhållanden mellan könen.

Mål: Staden skall fokusera på kärnuppgifter och möjliggöra för tredje sektorn eller företag att ta över uppgifter där det är möjligt.

Medarbetarperspektivet

Mål: Verksamheterna inom bildningsnämndens ansvarsområde ska vara attraktiva arbetsplatser.

Indikator: Utannonsering av tjänster inom bildningssektorn genererar alltid ett urval av behöriga sökande med relevant utbildning och erfarenhet.

Ekonomiperspektivet

Mål: Nya samarbetslösningar med andra kommuner uppnås.

Indikator: Ökade intäkter från andra kommuner eller minskade kostnader.

Driftsbudget

Bildningsnämndens ram höjs med 75 000 euro och fastställs till 13 127 000 euro.

Taxor och avgifter

Taxor och avgifter hålls generellt på en oförändrad nivå. Fritidshemsavgifterna föreslås bli oförändrade 2016. I stadens anläggningar har priserna höjts under flera år i rad och med tanke på föreningarnas möjligheter att verka höjs inte priserna år 2016. Medborgarinstitutet har under flera år i rad höjt kursavgifterna och ytterligare prishöjningar föreslås därför inte.

Ökade kostnader

Färdigställandet av Övernäs skola beräknas öka kostnaderna med 154.000 euro. Denna kostnadsökning ryms inte inom den givna ramen och innebär att verksamheten inte kan bibehållas på tidigare nivå om inte ytterligare medel tilldelas. Kostnader för interna köptjänster beräknas öka mer än 1 %.

Investeringsplan 2016-2018

Planerade investeringar 2016 som påverkar bildningsnämndens verksamhet är ombyggnaden av Övernäs skola, renovering av ismaskinen i Islandia och den nya takbeläggningen på Islandia, samt anskaffning av två bowlingbanor med tillhörande maskineri år 2016.

År 2017 upptas en investering om 48.000 euro för byte av belysningsarmaturer på stadens motionsbanor. Kvicksilverlampor finns inte längre i handeln från april 2015. De återstående 6 bowlingbanorna förnyas.

Proj.Nr	Investeringar	Avskrivn. tid ¹	Budget 2016		Plan 2017		Plan 2018		Sa nettoinv. år 2016-18
			inkomster (+)	utgifter (-)	ink. (+)	utg. (-)	ink. (+)	utg. (-)	
-	Övernäs skola inventarier	5 år	0	-150	0	0	0	0	-150
-	Islandia reparation ismaskin	10 år	0	-55	0	0	0	0	-55
-	Islandia förnyelse av tak	30 år	0	-140	0	0	0	0	-140
-	IG förnyelse av 2 bowlingbanor	30 år	0	-75	0	0	0	0	-75
-	Motionsbanor byte av armaturer	20 år	0	0	0	-48	0	0	-48
-	IG förnyelse av 6 bowlingbanor	30 år	0	0	0	-175	0	0	-175
	Sa bildningsnämnden		0	-420	0	-223	0	0	-643

¹Mariehamns stads längre avskrivningstider motiveras med att staden genomför hållbara investeringar som är tänkta att hålla längre än de rekommenderade lägsta i varje grupp.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	0	0	0	0
Försäljningsintäkter	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	0	0	0	0
Understöd och bidrag	0	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0
Övriga intäkter	0	0	0	0
Interna verksamhetsintäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-229	-242	-242	0
Personalkostnader	-6	-8	-8	0
Löner och arvoden	-6	-7	-7	0
Lönebikostnader	-1	-1	-1	0
Pensionskostnader	-1	-1	-1	0
Övriga lönebikostnader	0	0	0	0
Köp av tjänster	-7	-8	-7	0
Material, fömödenheter och varor	-22	-6	-6	0
Understöd	-194	-219	-219	0
Övriga verksamhetskostnader	0	-2	-2	0
Interna verksamhetskostnader	0	0	0	0
Verksamhetsbidrag	-229	-242	-242	0
Driftsbidrag	-229	-242	-242	0
Årsbidrag	-229	-242	-242	0
Planenliga avskrivningar	0	0	0	0
Årets resultat	-229	-242	-242	0
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-8	0	0	0
Så investering	-8	0	0	0

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde hör att genom samarbetet med föreningar i staden skapa förutsättningar för ett mångsidigt och rikt kulturliv, varierad idrottsverksamhet och hälsofrämjande motion samt för ett annars aktivt föreningsliv. Nämnden hanterar även ärenden som rör konstinköp samt stadsbildsfonden. Verksamheten ska bidra till att Mariehamns stad upplevs som en plats där kultur- och

fritidsaktiviteter finns i en omfattning som gör staden intressant och aktiv. Medborgarnas fritid ska berikas.

Omvärldsanalys

Systemen för hur kommuner/städer bidrar till att stöda föreningar och organisationer förändras över tid. En genomgående linje för hur detta görs går inte att visa på. Olika orter formar sina system utgående från behov, omfattning och vad som är

praktiskt genomförbart. Kultur- och fritidsnämnden gör nu tillsammans med bildningsnämnden en översyn av stödformerna till föreningslivet i Mariehamn.

Verksamhetsspecifika mål

Brukarperspektivet

Mål: Bibehålla nivån på bidrag som syftar till att skapa aktiviteter i Mariehamn och på så sätt gör staden till en attraktiv plats att bo i och besöka.

Indikator: Antal beviljade grund- och evenemangs/projektbidrag förblir på minst samma nivå som 2015.

Mål: Skapa förutsättningar för fler att ta del av stadens kultur- och idrottsliv.

Indikator: Nya aktiviteter som faller inom ramen för stadens bidragsregelverk uppmuntras och understöds.

Socialnämnden

Socialnämnden

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	4 445	4 424	4 500	76
Försäljningsintäkter	1 196	1 006	900	-106
Avgiftsintäkter	2 660	2 935	3 200	265
Understöd och bidrag	64	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0	0
Övriga intäkter	525	483	400	-83
Interna verksamhetsintäkter	0	0	0	0
Verksamhetskostnader	-32 777	-33 786	-34 396	-610
Personalkostnader	-17 124	-17 382	-17 315	67
Löner och arvoden	-13 597	-13 654	-13 790	-136
Lönebikostnader	-3 527	-3 729	-3 525	204
Pensionskostnader	-3 025	-2 962	-3 025	-63
Övriga lönebikostnader	-502	-767	-500	267
Köp av tjänster	-7 207	-7 581	-7 900	-319
Material, förödenheter och varor	-398	-429	-490	-61
Understöd	-2 981	-3 177	-3 300	-123
Övriga verksamhetskostnader	-260	-222	-195	27
Interna verksamhetskostnader	-4 807	-4 995	-5 196	-201
Verksamhetsbidrag	-28 332	-29 362	-29 896	-533
Driftsbidrag	-28 332	-29 362	-27 049	2 313
Årsbidrag	-28 332	-29 362	-27 049	2 313
Planenliga avskrivningar	-22	-15	-16	-1
Årets resultat	-28 354	-29 378	-27 065	2 313
INVESTERING				
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-3	0	0	0
Så investering	-3	0	0	0

Verksamhetsområde och verksamhetsidé*Social service*

Socialvårdens syfte är att med olika typer av social service och understöd främja och upprätthålla enskild persons och familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand. Särskild vikt läggs vid kvaliteten på servicen samt på rättsskyddet.

Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en god och effektiv socialservice som främjar individens förmåga att klara sig själv.

Barnomsorg

Barnomsorgen bidrar till att barnen får goda uppväxtvillkor i en trygg och stimulerande miljö i sådan form och omfattning som barnfamiljernas situation kräver. I samarbete med vårdnadshavare erbjuder barnomsorgen barnen möjlighet till allsidig utveckling utifrån deras ålder och individuella behov. För barn med särskilda behov ska finnas resurser för extra stöd. Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla ett tillräckligt antal barnomsorgsplatser av god kvalitet.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen erbjuder service som stöder de äldres självständiga livsföring i eget hem. Utgående från invånarnas behov och gällande lagstiftning erbjuder äldreomsorgen även effektiverat serviceboende och institutionsboende.

Utgångspunkten är att staden skall tillhandahålla en kvalitativt god äldreomsorg på rätt vård- och omsorgsnivå.

Omvärldsanalys

Det ekonomiska läget är fortsatt ansträngt, såväl i staden, landskapet som i närliggande regioner. Kombinerat med krig och oroshårdar både i Europas närområden och världen i stort skapar detta en grogrund för allt hårdare attityder i samhället. Mariehamns stad har som en viktig uppgift att motverka att främlingsfientliga och rasistiska åsikter får grogrund i vårt samhälle och att en bra integrationspolitik fortsättningsvis skall vara ledstjärnan i Mariehamn.

Utgångspunkten inom den sociala sektorn i staden är god. De senaste årens ansträngda ekonomi har medfört en utvecklad förmåga att anpassa verksamheten i enlighet med givna budgetramar. Dock alltid med målsättningen att förändringarna inte ska drabba brukarna. Under senare år har en ansevärd mängd fastigheter inom sektorn avvecklats, Parkgatan 24, Mariégård, delar av Nyfahlers kontorsutrymmen, Edlagården och verksamheten vid Miranda har lagts ned. I takt med att ändamålsenliga daghem har byggts har små och oändamålsenliga utrymmen stängts. Bland personalen har andelen chefer minskat liksom också personal inom allmän administration. Förutom att organisationen har slimmats har också arbetsrutiner och arbetsuppgifter fått genomgå modiga förändringar för att kunna svara mot ställda förväntningar.

Både inom landskapet och på fastlandet pågår en ansevärd mängd utvecklings- och reformarbete som

kan få stora konsekvenser för sektorn inom en nära framtid. Reformen av landskapsandelssystemet, slutresultatet för Kommunernas socialtjänst, vilket det än blir, och reformeringen av en stor mängd lagar inom det sociala området, både i landskapet och på fastlandet, kommer att påverka sektorns verksamhet i grunden. Önskvärt vore att utvecklingsarbetet dock inte medför nya eller utökade uppgifter eftersom dagens organisation inte längre är utformad för det. Flera av lagförslagen på fastlandet är till sin karaktär sådana att de kan komma att minska på arbetsbördan inom kommunen, vilket vore välkommet. Särskilt med tanke på att utvecklingen de senaste åren har varit sådan att de lagstadgade uppgifterna har ökat samtidigt som resurserna har minskat och den demografiska situationen har utgjort en ständig utmaning.

Önskvärt vore också att Ålands Digitala Agenda under år 2016 kunde börja leverera service som underlättar sektorernas arbete. Särskilt tillgången till e-tjänster och e-ansökningar skulle underlätta för såväl brukare som personal.

Verksamhetsspecifika mål - Social service

Brukarperspektivet

Mål: Familjearbete inom barnskyddet ska erbjuda konkret hjälp så att problem kan avhjälpas i ett tidigt stadium och långvariga klientrelationer kan undvikas.

Indikator: Goda resultat i genomförd utvärdering.

Medarbetarperspektivet

Mål: Kvalitetssäkra dokumenteringen av klientuppgifter. För att uppnå en likvärdig behandling bör dokumenteringen baseras på sakliga grunder på ett oberoende, enhetligt sätt.

Indikator: Riktlinjer görs upp för journalföring.

Ekonomiperspektivet

Mål: Att aktivt utreda samarbete inom socialvårdsområdena.

Indikator: En plan inklusive förslag till huvudmannaskap för samarbetet finns per 31.12.2016.

- Mål: Mariehamns stad bör medverka till att ingen ska vara bostadslös i Mariehamn.
- Indikator: En utredning över vilka åtgärder eller förändringar som bör göras.

Hållbarhetsperspektivet

- Mål: Placeringar inom barnskyddet ska leda till förbättringar på lång sikt i barnets eller ungdomens upplevelse av sin situation och förmåga att hantera sin framtid.
- Indikator: Goda resultat i genomförd utvärdering.

Verksamhetsspecifika mål - Barnomsorg

Brukarperspektivet

- Mål: Utveckla nya metoder för pedagogisk dokumentation i syfte att underlätta dialogen med vårdnadshavare, utveckla kvalitén på den pedagogiska verksamheten och synliggöra kopplingar mellan styrdokument och praktiskt arbete.
- Indikator: Gott betyg i genomförda brukarundersökningar.

Medarbetarperspektivet

- Mål: Alla enheter har tillgång till digitala verktyg för att utveckla det pedagogiska arbetet.
- Indikator: Digitala verktyg finns på alla daghem och familjegruppen.

Ekonomiperspektivet

- Mål: Ekonomiskt effektiva enheter i ändamålsenliga lokaler ger möjlighet till samarbete och effektivt nyttjande av befintlig personal.
- Indikator: Daghem i Horelli-området färdigställs, daghemmet Klintebo stängs och familjedagvården avvecklas.

Hållbarhetsperspektivet

- Mål: Ett jämställt förhållningssätt utan mobbning i barngrupp och med lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter för flickor och pojkar.
- Indikator: Gott betyg i genomförda brukarundersökningar.

Verksamhetsspecifika mål - Äldreomsorg

Brukarperspektivet

- Mål: Hemtjänst beviljas på rättvisa och jämlika grunder enligt fastställda kriterier.
- Indikator: Kriterierna för beviljande av hemtjänst fastställs.
- Mål: Valfriheten och serviceutbudet ökar för de äldre och deras närstående inom äldreomsorgen.
- Indikator: Ett förslag till hur ett valfrihetssystem med servicesedlar för närståendearvlastningen kunde tas i bruk utarbetas och presenteras.

Medarbetarperspektivet

- Mål: Säkerställa en korrekt dokumentering av klientuppgifter och uppgörande av vård- och serviceplaner.
- Indikator: Riktlinjer och gemensamma mallar för vård- och serviceplaner tas fram.

Ekonomiperspektivet

- Mål: Utnyttja Odalgårdens fastighet på ett mera optimalt sätt utgående från framtida behov av äldreomsorg.
- Indikator: Initiera ett samarbete med infrastruktursektorn för att se över fastighetens möjligheter.

Hållbarhetsperspektivet

- Mål: Ett jämställt förhållningssätt med lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter för kvinnor och män.
- Indikator: Sammanställa statistik om jämställdhet inom äldreomsorgen för att medvetandegöra jämställdhetsfrågan vid beviljande av olika serviceformer.

Driftsbudgeten

Socialnämndens ram höjs med 75 000 euro och fastställs till 27 065 000 euro.

Social service

Inom avdelningen för social service innebär den fortsatta lågkonjunkturen med arbetslöshet och ökade sociala problem en osäkerhetsfaktor under perioden. Utmaningen ligger i att möta behoven av service och stöd i ett så tidigt skede som möjligt för att stävja en negativ utveckling så långt det är

möjligt. Inom barnskyddet är trycket på åtgärder och placeringar fortsättningsvis högt. Samtidigt beräknas Tallbacken ha en jämn beläggning med försäljning av tjänster även till landskommunerna, vilket delvis uppväger ökade kostnader. Inom specialomsorgen kommer nya boenden att färdigställas under året och en del gamla att avvecklas. För stadens del betyder det en ökning av nettoantalet boendeplatser med en kostnadsökning som följd för budgetåret och planeperioden. Barnomsorgsavgiften bibehålls på samma nivå som år 2015.

På fastlandet reformeras ett stort antal lagar, handikappservicelagen och lagen om specialomsorg slås samman. Det i sin tur betyder en tydligare gränsdragning till äldreomsorgslagen som gäller på fastlandet. Beroende på om Åland kommer att följa fastlandets exempel och anta motsvarande blankettlagar eller stifta helt egna lagar får det konsekvenser för socialarbetet. Förändringar i faderskapslagen innebär minskade arbetsuppgifter för barnatillsyningsmannen. Också lagen om stöd för närståendestöd kan komma att förändras. På fastlandet diskuteras en eventuell överföring av stödet till FPA. Ifall utkomststödet grunddelar ska överföras till FPA från och med 2017, så som på fastlandet, behöver åtgärder vidtas och planer uppgöras redan under 2016 eftersom detta får konsekvenser för såväl personal som budget. Samtliga förändringar som eventuellt kan komma av lagändringar är inte beaktade i budget 2016 eller ekonomiplan.

Barnomsorg

Daghemmet i Horelli med fyra avdelningar beräknas vara klart till hösten 2016. I samband med det avhjälps platsbristen i barnomsorgen och samtidigt kan Klintebo stängas och familjedagvården avvecklas. Därefter har staden två gruppfamiljedaghem och två daghem, Blåklockan och Storstugan, i privathyrda lokaler. Horellidaghemmet får konsekvenser för personalkostnader och hyror från hösten 2016 och för resten av planeperioden, vilket bör beaktas i ramen för år 2017. Den lagstadgade barnomsorgsavgiften på Åland ligger på samma nivå som år 2012 då lagen om barnomsorg trädde i kraft. Avgiften har aldrig indexjusterats. Detta medför att avgiftsfinansieringen släpar efter.

En ny lag om hemvårdsstöd är under arbete i landskapsregeringen. I fall lagen godkänns i föreliggande form kommer det att innebära ökade kostnader för staden. Samtidigt är det osäkert huruvida lagen inverkar på efterfrågan på småbarnsplatser på daghemmen.

Äldreomsorg

Platssituationen inom äldreomsorgen är under kontroll och alla köptjänster är avslutade. För att vara förberedd på framtida utmaningar behöver Odalgårdens fastighet ses över för att framöver kunna nyttja utrymmena mera optimalt. Den utveckling och specialisering inom hemtjänsten som påbörjats under 2015 i samband med stängningen av Miranda fortgår och utkristalliseras under 2016. Budgetförslaget för 2016 utgår ifrån att förvaltningen av Edlagårdens bostäder inte längre ligger på äldreomsorgen. Avtalet om matservice i hemmet fortgår under år 2016 men planer bör göras för att år 2017 och framåt sköta matservicen inom stadens egen kostavdelning.

På fastlandet är lagändringar på gång gällande avgifterna inom äldreomsorgen. Beroende på om Åland följer fastlandets exempel eller inte får det konsekvenser för avgiftsfinansieringen eventuellt redan för 2016 eller för planeperioden. Om lagen om stöd för närståendevård förändras får det också konsekvenser för budgeten. Beroende på vilket slutresultatet blir gällande Kommunernas socialtjänst kan det få konsekvenser för äldreomsorgen till den del det handlar om hemtjänst och boendeservice.

Socialnämnden föreslår att en kommitté tillsätts med uppgift att utreda och planera äldreomsorg på distans.

Taxor och avgifter

Enligt förvaltningsstadgan beslutar socialnämnden om avgifter och taxor som hör till nämndens ansvarsområde såvida det inte enligt lag ankommer på annan myndighet. Beslut om nämndens taxor och avgifter tas under hösten i samband med verksamhetsplanen. Avgifter och taxor som behöver gå till stadsfullmäktige för beslut finns inte inom nämndens ansvarsområde.

Infrastrukturnämnden

Infrastrukturnämnden exkl. VA-verket

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	19 245	13 705	13 895	190
Försäljningsintäkter	9 130	1 969	1 594	-375
Avgiftsintäkter	89	54	54	0
Understöd och bidrag	0	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	228	235	235	0
Övriga intäkter	1 370	1 540	1 995	455
Interna verksamhetsintäkter	8 429	9 907	10 017	110
Verksamhetskostnader	-18 573	-15 212	-16 507	-1 295
Personalkostnader	-6 504	-5 338	-5 338	0
Löner och arvoden	-5 183	-4 143	-4 143	0
Lönebikostnader	-1 321	-1 195	-1 195	0
Pensionskostnader	-1 115	-915	-915	0
Övriga lönebikostnader	-206	-280	-280	0
Köp av tjänster	-2 361	-2 254	-2 433	-179
Material, förmödenheter och varor	-2 457	-2 327	-2 327	0
Understöd	-19	-16	-16	0
Övriga verksamhetskostnader	-411	-507	-1 531	-1 024
Interna verksamhetskostnader	-6 819	-4 771	-4 863	-92
Verksamhetsbidrag	672	-1 507	-2 612	-1 105
Driftsbidrag	672	-1 507	-2 612	-1 105
Årsbidrag	672	-1 507	-2 612	-1 105
Planenliga avskrivningar	-4 514	-3 430	-3 430	0
Årets resultat	-3 842	-4 937	-6 042	-1 105
INVESTERING				
Inkomster	339	130	250	120
Utgifter	-2 995	-4 678	-1 225	3 453
Sa investering	-2 656	-4 548	-975	3 573

Va-verket

Resultat och investering	Bokslut	Budget	Budget	Avvikelse
Belopp i tusen euro	2014	2015	2016	2016-15
RESULTAT				
Verksamhetsintäkter	4 367	4 452	4 452	0
Försäljningsintäkter	3 807	3 991	3 991	0
Avgiftsintäkter	0	0	0	0
Understöd och bidrag	0	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	95	43	43	0
Övriga intäkter	77	55	55	0
Interna verksamhetsintäkter	387	363	363	0
Verksamhetskostnader	-3 418	-3 273	-3 311	-38
Personalkostnader	-767	-663	-663	0
Löner och arvoden	-607	-519	-519	0
Lönebikostnader	-160	-144	-144	0
Pensionskostnader	-131	-110	-110	0
Övriga lönebikostnader	-29	-34	-34	0
Köp av tjänster	-305	-277	-295	-19
Material, förnödenheter och varor	-1 496	-1 487	-1 487	0
Understöd	0	0	0	0
Övriga verksamhetskostnader	-8	-3	-3	0
Interna verksamhetskostnader	-842	-843	-862	-19
Verksamhetsbidrag	948	1 178	1 141	-38
Driftsbidrag	948	1 178	1 141	-38
Årsbidrag	948	1 178	1 141	-38
Planenliga avskrivningar	-765	-778	-778	0
Årets resultat	184	400	363	-38
INVESTERING				
Inkomster	40	0	0	0
Utgifter	-1 089	-1 082	-950	132
Så investering	-1 049	-1 082	-950	132

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Infrastruktursektorn är indelad i tre avdelningar: räddningsverket, fastighetsavdelningen och samhällstekniska avdelningen. Som stöd för verksamheten finns ett kansli innefattande administration, ekonomistöd och kundservice.

Sektorns verksamhetsområde inkluderar:

- räddningsverksamhet innefattande operativ räddningstjänst, ambulanssjukvård, förebyggande arbete mot bränder och olyckor, brandskyddsutbildning, befolkningsskyddsplanering, Strandnäs FBK samt räddningsmyndighetsfunktionen i sex samarbetskommuner
- planering, byggande samt drift och underhåll av stadens fastigheter

- allmänna områden, parker och grönområden och specialobjekt
- gator, gc-vägar och trottoarer och andra trafikleder samt parkeringsövervakning och kollektivtrafik
- VA-ledningsnät och reningsverk för staden och sex samarbetskommuner
- utförande av mättingsförrättningar och förande av fastighetsregister, karthantering samt beredning av ärenden gällande markinköp, försäljning och arrende.

Infrastruktursektorn erbjuder alla mariehamnare och besökare en trygg och välskött stad med en väl fungerande infrastruktur dygnet runt. Sektorn tillhandahåller ändamålsenliga, väl underhållna och energieffektiva lokaler. Verksamheten bedrivs med hjälp av en samarbetsvillig och kunnig personal i samråd med entreprenörer eller andra aktörer.

Omvärldsanalys

En väl fungerande fysisk infrastruktur är en central del i ett samhälles funktion. Den är en förutsättning för att människor ska kunna utföra sina dagliga göromål och för att kommunen skall kunna tillhandahålla service för medborgare och brukare.

En övergripande utmaning för infrastruktursektorn är att tillhandahålla en acceptabel service- och beredskapsnivå på sina verksamheter trots att anslagen för verksamheterna över tid har minskat i förhållande till verksamhetsområdet. Budgeten för driften av stadens allmänna områden för år 2015 ligger till exempel på en nivå som är lägre än 10 år tidigare trots att staden utbyggt kontinuerligt under åren med mer arbetsintensiva områden.

Staden har byggt nya bostadsområden och det finns ett stort antal lediga tomter för exploatering, förutom vad gäller egnahemstomter. Staden förtäts dels för att skapa ökad inflyttning och dels för att möjliggöra företagsetableringar. Förtätningar i centrum kan utnyttja befintlig infrastruktur, minskar bilberoendet och bidrar till ökad handel och är därför prioriterade. Staden är till för alla och frågor kring tillgänglighet kommer att beaktas i planeringen och i samband med ombyggnader både i uterummet och i stadens fastigheter.

Trots ett tryck på sänkta budgetanslag kommer det att finnas ett ökande behov av underhåll och ersättande investeringar när bland annat ledningsnät föråldras samtidigt som nya byggs. På de avgiftsbelagda delarna av verksamheten finansieras detta via avgifterna. Lotsbroverkets kapacitet för emottagning av avloppsvatten utreds och investeringar planeras i samråd med

avtalskommunerna. För den skattebelastande verksamhetens del bör nivån på skötseln av de allmänna områdena garanteras som en del av stadens attraktionskraft.

Omfattningen av fastighetsförvaltningen styrs av sektorernas behov av lokaler. Fortsatta satsningar på alternativa energiformer och energioptimering av fastigheter kommer att göras och inomhusmiljöfrågor är prioriterade.

Nya samarbetsformer behövs i det åländska samhället för att klara av framtida utmaningar och infrastruktursektorn medverkar till utökad samarbete med andra aktörer, bland annat som en del av samhällsservicereformen och samordningen av räddningsverksamheten på Åland. Den egna verksamheten behöver kontinuerligt utvärderas mot privata alternativ eller alternativ i den tredje sektorns regi. Bolagiseringar skall genomföras när dessa är till fördel för staden.

Verksamhetsspecifika mål

Infrastruktursektorn upprätthåller en räddningstjänst med god utryckningsberedskap och en hög servicenivå, vilket gör att de som bor och vistas i Mariehamn känner sig trygga.

Infrastruktursektorn förser stadens olika verksamheter med ändamålsenliga lokaler och sköter och underhåller fastigheterna så att deras värde består eller förbättras samtidigt som reparations- och underhållskostnaderna och energianvändningen minskas.

Infrastruktursektorn erbjuder ett varierat utbud av tomter för ny bosättning och tillhandahåller attraktiva och säkra gatu- och parkanläggningar samt fritidsområden. Gator, gc-vägar och trottoarer planeras och underhålls på ett sådant sätt att trafiksäkerheten förbättras. Både drift- och reinvesteringsprojekt genomförs med tanke på långsiktighet och god driftkostnadseffektivitet. Sektorn erbjuder en miljö- och handikappanpassad kollektivtrafik som utgör ett alternativ till bilen. Kartinformationen är behovsanpassad, korrekt och den upprätthålls med modern utrustning. Nya kartprodukter utvecklas såväl för stadens behov som för externa användare. Sektorn levererar ett rent vatten utan avbrott till abonnenterna, tar emot avloppsvattnet i staden och från samarbetskommuner och renar det bättre än vad tillståndsmyndigheterna kräver samt kontrollerar att dagvattnet inte påverkar vattnen kring staden skadligt.

Genom ledarskapsutbildning erhåller cheferna inom infrastruktursektorn verktyg för att utvecklas som ledare tillsammans med chefer inom andra sektorer. I enlighet med stadens personalpolitik är syftet att åstadkomma en god dialog, delaktighet och ett ökat engagemang inom sektorn. Personalen är kunnig inom sitt arbetsområde och erbjuds personlig kompetensutveckling.

Brukarperspektivet

Mål: Infrastruktursektorn tillhandahåller en fungerande infrastruktur i stort sett dygnet runt utgående från brukarnas behov, förväntningar och önskemål, inom ramen för tillgängliga budgetmedel.

Indikator: I stadens medborgarundersökningar bör invånarnas omdöme av räddningstjänsten, kollektivtrafiken, gång- och cykelvägar, gator och vägar samt vatten och avlopp bibehållas. På basen av bedömningen vidtas åtgärder för att brukarna ska vara nöjda med servicenivån. En skild medborgarundersökning kring kollektivtrafiken prioriteras.

Mål: Servicenivån bibehålls huvudsakligen.

Indikator: Räddningsverket skall vid byggnadsbrand påbörja invändig livräddningsinsats inom 6 minuter. Underhållsplaner för fastigheter färdigställs. Skötselplan för grönområden följs med prioritering av centrum. Antalet skadeersättningar föranledda av brister i trafikleder får ej öka. Vinterunderhållsprogrammet följs med prioritet på lätta trafikens leder och kollektivtrafiken.

Mål: Antalet trafikolyckor (med prioritet på personsador) i förhållande till trafikmängden minskar.

Indikator: Skadevikt utgående från ÅSUB:s referenstal och mätning av trafikmängder.

Mål: Infrastrukturen är tillgänglig för alla (även med beaktande av jämställdhetsaspekter).

Indikator: Nya krav på frångänglighet vid utrymning av rörelsehindrade beaktas vid tillsyn. Tillgänglighetsplanering av större fastigheter fortsätter. Alla offentliga parker kan nås utan hinder.

Vinterunderhållsprogrammet följs med prioritet på lätta trafikens leder och kollektivtrafiken. Övergångsställen byggs om för förbättrad tillgänglighet.

Mål: Brukarna har lättillgängliga kommunikationskanaler med sektorn.

Indikator: Ansvarspersoner finns tydligt tillgängliga på stadens hemsida och för personlig kontakt. Antalet brukarkontakter i Pondus.

Medarbetarperspektivet

Mål: Sektorn är en attraktiv och säker arbetsplats.

Indikator: Antalet arbetsolycksfall som leder till minst fyra dagars arbetsoförmåga hålls kontinuerligt låg.

Mål: God kommunikation på alla nivåer inom sektorn.

Indikator: Arbetsplatsmöten hålls regelbundet (varierar på avdelningarna). Tydliga rutiner för arbetsplatsmöten.

Mål: Sektorn är en dynamisk arbetsplats.

Indikator: Samarbetsprojekt över avdelnings-/enhetsgränser. Nytankande och flexibilitet i vardagen, utvecklingsprojekt.

Ekonomiperspektivet

Mål: Strikt budgetkontroll och – uppföljning.

Indikator: Ekonomiskt utfall inom budget och måluppfyllelse enligt plan.

Mål: Få till stånd mer byggnation av bostäder och inflyttning.

Indikator: Staden säljer och arrenderar ut större andel lediga tomter.

Mål: Samarbetslösningar med andra kommuner och organisationer.

Indikator: Ökade inkomster eller minskade utgifter eller ökad kvalitet.

Mål: Avveckla lokaler som inte används som verksamhetslokaler.

Indikator: Antalet m² lokalyta.

- Mål: Säkerställa VA-verkets långsiktiga behov av reinvesteringar och ökad kapacitet samt förbättrad analys och styrning av affärsverksamhet respektive skattefinansierad verksamhet för beslutsfattare, brukare och medborgare.
- Indikator: En bolagisering av VA-verket alternativt en försäljning av densamma till annan av staden ägt bolag har utretts och förslag till åtgärder har presenterats inom år 2016.

Hållbarhetsperspektivet

- Mål: Utreda utökad kapacitet i Lotsbroverket utan att öka utsläpp.
- Indikator: Genomförd utredning.
- Mål: Energianvändningen minskar.
- Indikator: Procentuell minskning med beaktande av ändrad belastning.
Inköpt energianvändning kWh/m².
Installation av energisnåla armaturer.
- Mål: Radonmätningar görs i alla stadens fastigheter.
- Indikator: Antalet mätningar.
- Mål: Antalet resenärer i stadens kollektivtrafik ökar.
- Indikator: Antal passagerare.

Driftbudgeten

Infrastrukturnämndens ram höjs med 150 000 euro och fastställs till 5 680 000 euro.

Nämndens driftsnetto enligt budgetramen för år 2016 är - 6 miljoner euro. Fördelningen av anslaget på de olika avdelningarna och mellan verksamheter framkommer nedan.

I budgetramen ingår en överföring av anslag för räddningsverket och samhällstekniska avdelningen från investering till drift för planerat underhåll och ersättande investeringar. För VA-verkets del ingår en överföring av 450 000 euro för år 2016 och 950 000 euro för åren 2017 och 2018. Eftersom denna verksamhet är avgiftsfinansierad skulle en överföring få som konsekvens att avgifterna mot kund för vatten och avlopp skulle behöva höjas med upp till 30 %. Stadens avtal med samarbetskommunerna gällande mottagning av avloppsvatten skulle också påverkas. Kapaciteten på reningsverket närmar sig taket och både Norra Åland och Jomala har anhållit om utökad kapacitet och frågan om en överföring av planerat underhåll

till drift behöver diskuteras med samarbetskommunerna i samband med kommande förhandlingar. Detta budgetförslag bygger på att den tidigare planerade överföringen av anslag från investering till drift för VA-verkets del inte skulle genomföras. Budgetramen föreslås därför sänkas med 450 000 euro för år 2016 och 950 000 euro för åren 2017 och 2018 samtidigt som investeringsbudgeten skulle utökas med samma belopp.

Driftbudgeten bygger i övrigt på en oförändrad verksamhet i förhållande till år 2015 då betydande nedskärningar gjordes i budgeten främst gällande skötseln av allmänna områden. Resultatet av nedskärningarna kommer att synas först i slutet av 2015, varför eventuella justeringar inom ramen kan behövas när detaljbudgeten görs under hösten. Budgeten utgår från oförändrad personalstyrka och en detaljerad personalplan presenteras i verksamhetsplanen.

Konsekvenserna av större planerade investeringar (Ålandsvägen 2,9 miljoner år 2017 och övriga investeringar på 0,7 miljoner år 2017 och 2,0 miljoner år 2018) som ingår i ramen leder till ökade driftkostnader åtminstone i form av räntor och avskrivningar. I kommande års driftbudgetar behöver detta beaktas redan när budgetramen beräknas.

Räddningsverket

Driftsnettot är - 1,9 miljoner euro och ökar från tidigare års nivå med 400 000 euro beroende på att reinvesteringar överförs på drift och uteblivna interna andelar från hamnen efter bolagiseringen. Den reella budgetförhöjningen utgörs av en mindre indexjustering om 35 000 euro som räcker till de avtalsenliga löneökningarna, medan övriga kostnadsökningar måste hanteras inom befintlig ram.

Av de totala driftskostnaderna om 3,4 miljoner euro utgörs 2,5 miljoner av personalkostnader. Ambulansverksamheten och externutbildningen finansieras av externa intäkter. Av den operativa räddningsverksamhetens och myndighetsutövningens driftsnetto utgör personalkostnaderna 70 %, planerat underhåll, material och köp av tjänster 15 %, interna poster och avskrivningar 10 % samt kostnaderna för Strandnäs FBK 5 %.

Fastighetsavdelningen

Internhyressystemet är i bruk från början av 2015. Hyrorna för 2016 regleras med en indexhöjning om 1,3 %. Budgeten balanserar på noll med en omsättning om totalt 8,1 miljoner euro. Av kostnaderna utgör räntor och avskrivningar 45 %, konsumtionsutgifter (värme, el, VA osv) 20 %,

planerat underhåll 18 % samt fastighetsförvaltning och – skötsel 17 %. Under året prioriteras färdigställande av underhållsplaner, tillgänglighet, energibesparingsåtgärder samt optimering av lokalanvändningen så att fastigheter som ej är verksamhetslokaler avvecklas.

Samhällstekniska avdelningen

Mariehamn ska vara en vacker stad, under året 2016 satsar avdelningen extra på att putsa upp staden.

Driftsnettot för den skattebelastande verksamheten är - 4,0 miljoner euro. Mätningseenheten bidrar med ett positivt driftsnetto om 0,8 miljoner euro (arrendeinkomsterna ingår här) medan parkverksamheten har ett driftsnetto om - 1,6 miljoner euro och trafikleder - 3,2 miljoner euro. Kostnaderna för vinterunderhållet har budgeterats till 200 000 euro, vilket är 60 000 euro lägre än för ett normalår. Prioriteringar och ambitionsnivåer ses över kontinuerligt, men på grund av att nya bostadsområden har färdigställts med några års mellanrum räcker inte resurserna mera till för allt nödvändigt underhåll. Med nuvarande budgetering ökar underhållsunderskottet årligen med 70 000 euro med en försämrad kvalitet på stadens allmänna områden som följd. I budgeten ingår anslag för Lilla Holmen utgående från nuvarande verksamhetsnivå.

VA-verkets kostnader och intäkter balanseras för ett planerat överskott om 0,4 miljoner euro. Fortsatta prioriteringar behöver göras för att minska andelen läckvatten i stadens ledningsnät samtidigt som delägare i Ålands Vatten också behöver minska läckvattenandelen i det sammanhängande ledningsnätet. Underhålls- och driftkostnaderna för verkets anläggningar i Lotsbroverket och i pumpstationer ökas med 50 000 euro.

Avgifter

Enligt förvaltningsstadgan beslutar infrastrukturnämnden om avgifter och taxor som hör till nämndens ansvarsområde såvida det inte enligt lag ankommer på annan myndighet. Beslut om nämndens avgifter och taxor tas under hösten i samband med verksamhetsplanen. De avgifter som behöver gå till stadsfullmäktige för beslut presenteras nedan.

Lag om fastighetsförrättningsavgift

Avgifterna för fastighetsförrättningar fastställs i en fastighetsförrättningsavgiftstaxa, om vilken stadsfullmäktige beslutar. I denna budget föreslås att avgifterna för år 2016 justeras med 1,5 % och att rätten att besluta om avgifterna i framtiden delegeras till nämnden.

Avloppsvattentaxa

Enligt gällande lagstiftning ska priset på hushållsvatten som distribueras bestämmas så att det täcker kostnaderna för producerade vattentjänster. Avgifter skall bestämmas för förbrukningskategorierna industri, jordbruk och hushåll. I lagstiftning finns inte fastställt vilken myndighet som skall ta beslut om avgiften varför den numera tas av infrastrukturnämnden i samband med verksamhetsplanen. I en revidering av landskapslagen om avloppsvattenavgift regleras att taxa, som innefattar detaljerade grunder för fastställande av avloppsvattenavgift, godkänns av kommunens fullmäktige. Enligt samma lag skall avloppsvattenavgiften fastställas av kommunens styrelse eller av annan i reglemente eller instruktion bestämd kommunal myndighet. VA-verkets taxa för avloppsvatten föreslås fastställas av fullmäktige att gälla också i fortsättningen så att den täcker kostnaderna för den producerade tjänsten att motta och behandla avloppsvatten från hushåll inom verkets eget verksamhetsområde samt att på avtalsbasis motta och behandla avloppsvatten från företag och industrier inom det egna verksamhetsområdet samt avloppsvatten från samarbetskommuner. Vid beräkningen beaktas miljö- och resurskostnader. Föreslås att till grund för beräkning av stadens avloppsvattentaxa tas följande verksamheter: avloppsledningsnät, pumpstationer och Lotsbroverket. I verksamhetskostnader ingår följande kostnadskategorier: personal, tjänster, material, hyror samt räntor och avskrivningar. Beslut om de detaljerade bruksavgifterna tas av infrastrukturnämnden i samband med verksamhetsplanen.

De taxor och avgifter som är indexbundna justeras automatiskt. Parkeringsboten som tidigare är antagen av stadsstyrelsen ligger på enligt lagen angiven maximinivå.

Investeringar

Investeringsbudgeten för infrastrukturnämndens del består av investeringar i infrastrukturella anläggningar samt byggnader och lokaler för att skapa verksamhetsförutsättningar för stadens övriga sektorer och enheter.

Avvikande från budgetramen föreslås att anslag för planerat underhåll och ersättande reinvesteringar för VA-verkets del budgeteras enligt tidigare års modell. Investeringsanslaget för år 2016 föreslås därför kompletteras med 450 000 euro och för åren 2017 och 2018 med 950 000 euro. För daghem i Horelli föreslås ett kompletterande budgetanslag om 150 000 euro i enlighet med beslut i

stadsfullmäktige i samband med att skissritningarna för daghemmet godkändes.

Räntor och avskrivningar samt eventuella ökade driftkostnader med anledning av nyinvesteringar behöver beaktas i kommande års budgetramar.

Räddningsverket

En transportbil för 35 000 euro anskaffas och den befintliga överförs till samhällstekniska avdelningen. En ny ambulans anskaffas i enlighet med avtalet med ÅHS och den finansieras helt via ambulansavtalet. För år 2018 planeras en skylift för netto 500 000 euro.

Fastighetsavdelningen

I budgetramen för år 2016 ingår inga nya investeringsanslag. Enligt fullmäktiges beslut av den 16.12.2014 godkändes dock en utökning av investeringsanslaget med 150 000 euro i 2016 års budget för ett daghem i Horelliområdet, vilket har beaktats i budgetförslaget. Anslag för en ombyggnad av Övernäs högstadieskola disponeras av separat kommitté.

Ett investeringsprojekt som kan bli aktuellt 2017 är en tillbyggnad av slöjdsbyggnaden vid Strandnäs högstadieskola. Orsaken till utvidgningen är att de utrymmen som finns för slöjden i lågstadiet behövs till klassrum och slöjden för båda skolorna skulle ske vid Strandnäs

högstadieskola. Projektet förutsätter ett beslut om en finansiering i bildningsnämnden.

Samhällstekniska avdelningen

I förslaget har beaktats att 700 000 euro årligen (exklusive VA-verket) överförs från reinvestering till drift för underhåll av allmänna områden och maskiner. För år 2016 finns ett anslag för centrumutveckling tillsammans med fastighetsägare och näringslivet och för nya gc-vägar och gångstigar samt anslag för utbyggnad av Enslinjen vid Lotsgatan, vilket dock förutsätter en samtidig utbyggnad av tomterna. År 2016 finns ett anslag för ombyggnad av Stora gatan och år 2017 för Ålandsvägen. Utgående från stadens investeringskapacitet finns för åren 2107-2018 en reservation för kommande investeringsprojekt för att bland annat ha färdighet till utbyggnad av nya bostadsområden eller andra aktuella investeringar. För VA-verkets del är det viktigt att investeringsbudgeten kan hållas på den planerade

nivån om 950 000 euro årligen. Under de närmaste åren behöver bland annat återstående delen av stadens gamla ledningsavsnitt från 1960-talet förnyas. I den mån förhandlingarna med avtalsparterna resulterar i investeringar i Lotsbroverket budgeteras dessa skilt utgående från att dessa finansieras via avgifter från avtalsparterna.

Proj.Nr	Investeringar	Avskrivn. tid ¹	Budget 2016		Plan 2017		Plan 2018		Sa nettoinv. år 2016-18
			inkomster (+)	utgifter (-)	ink. (+)	utg. (-)	ink. (+)	utg. (-)	
50015	Centrumplanering	20 år	0	-200	0	0	0	0	-200
51xxx	Skatepark	20 år	90	-180	0	0	0	0	-90
50150	Ålandsvägen	20 år	0	-100	0	-1 000	0	-1 900	-3 000
50249	GC-vägar och gångstigar	20 år	0	-50	0	0	0	0	-50
50726	Stora gatan/tg/strandgatan	20 år	0	-350	0	0	0	0	-350
51x04	Ospec. inv. projekt, infra	20 år	0	0	0	-790	0	-1 550	-2 340
51xxy	Enslinjen (Lotsgatan)	20 år	0	0	0	-150	0	-150	-300
59999	Reinvesteringar, plan VA	30 år	0	-450	0	-950	0	-950	-2 350
60220	Daghem Horelli	40 år	0	-150	0	0	0	0	-150
70520	Högbackagatan VA	30 år	0	-100	0	0	0	0	-100
70663	Blomstervägen etapp 1 o 2 VA	30 år	0	-100	0	0	0	0	-100
70K01	Rejektvatten VA	10 år	0	-300	0	0	0	0	-300
83K05	Ambulans	10 år	160	-160	0	0	0	0	0
83133	Sky-lift	10 år	0	0	0	0	250	-750	-500
83K04	Transportbil	10 år	0	-35	0	0	0	0	-35
Sa infrastrukturnämnden			250	-2 175	0	-2 890	250	-5 300	-9 865

¹Mariehamns stads längre avskrivningstider motiveras med att staden genomför hållbara investeringar som är tänkta att hålla längre än de rekommenderade lägsta i varje grupp.

Tidigare budgeterad inkomst för investeringen Centrumplanering om 100.000 euro stryks.

En ny investering med benämningen "Skatepark" införs med budgeterade inkomster om 90.000 euro och utgifter om 180.000 euro.

Ekonomiska styrprinciper

I budgeten ingår drifts- och investeringsramar för år 2017.

Med dessa fastställda styrprinciper vill staden uppnå följande:

- Klargöra det ekonomiska handlingsutrymmet på relevanta beslutsnivåer
- Skapa delaktighet i och förståelse för stadens ekonomiska förutsättningar
- Skapa förståelse mellan olika enheter och förvaltningar
- Stödja en decentraliserad organisation
- Betona att det ekonomiska ansvaret är på den nivå där det är påverkbart
- Ha en tydlig koppling mellan verksamhet och ekonomi
- Framhålla möjligheten och skyldigheten att nå fastställda mål med givna resurser
- Styra verksamheten med relevanta nyckeltal och kvalitetsmått

Relationen mellan stadsfullmäktige, nämnd och förvaltning

Stadsfullmäktige fastställer ett driftsnetto (driftsresultat) och ett investeringsnetto per anslag.

Respektive nämnd gör ytterligare uppdelningar (detaljbudgetering) inom olika verksamhetsområden.

Med nämnd jämställs styrelse, direktion eller motsvarande organ med egna anslag samt stadsledningens kanslier.

I varje enhets driftsbudget innefattas även avskrivningar samt interna hyresintäkter, hyreskostnader och ränta.

Anslagsbindningen ligger på nämndnivå om inte annorlunda fastställs i budgeten.

Gemensamma förvaltningsövergripande upphandlingar, i enlighet med centralförvaltningens beslut, kräver inget specifikt nämndbeslut.

Detta innebär att en nämnd kan flytta budgeterade medel mellan verksamheter inom hela nämndens ansvarsområde, under

förutsättning att den totala budgetramen hålls, och verksamheten följer fullmäktiges övergripande målsättning för densamma. Dock kan inte medel flyttas mellan drifts- och investeringsbudgeterna.

Uppenbara behov av rättelser av budgeten kan genomföras av finanschefen i form av en beslutad teknisk budgetkorrigerings.

Varje nämnd är i relation till stadsfullmäktige en resultatenhetsenhet. Verksamheten inom respektive nämnd kan sedan vara strukturerad i lokala resultatenheter och kostnadsställen.

En resultatenhetsenhet/lokal resultatenhetsenhet ansvarar för resultatet, dvs. skillnaden mellan kostnader och intäkter.

Infrastruktursektorns Va-verk och fastighetsavdelning hanteras som balansräkningsenheter. Detta innebär inte bara ett ansvar för verksamhetens intäkter och kostnader utan även ansvar för verksamhetens tillgångar, egna kapital och skulder.

Kriterierna för en resultatenhetsenhet (inkl. balansräkningsenhetsenhet) är följande:

- Resultatkrav i form av kostnader, prestationer och kvalitet skall fastställas.
- Verksamheten skall ha möjlighet att påverka sina intäkter.
- Verksamheten skall ha en sådan omfattning att oförutsedda händelser som påverkar kostnaderna eller intäkternas storlek kan hanteras inom den ekonomiska ramen.
- Valet att göra verksamheten till en resultatenhetsenhet skall vara i linje med den organisation man valt.

Ansvar för resultatet innebär att en resultatenhetschef kan öka sina kostnader om intäkterna blir högre än budgeterat, och har ett ansvar att minska sina kostnader om intäkterna blir lägre än budgeterat. Huvudregeln är att inga medel utöver stadsfullmäktiges fastställda budget beviljas under löpande år. Den som är ansvarig för en resultatenhetsenhet måste vidta omprioriteringar i verksamheten om oförutsedda händelser inträffar. Finansieringen skall alltid framgå i ärendet.

Fördelningsprinciper av budgetmedel

Stadsfullmäktiges fördelning till nämnderna grundar sig på de prioriteringar som görs i budgetprocessen, så att man behandlar budgeten för kommande år, utgående ifrån tidigare års rambeslut och beslutar om budgetramar för resten av planperioden.

Intäkter

I budgeten finns tre huvudtyper av intäkter

- landskapsandelar
- externa intäkter
- interna intäkter (köp av tjänster mellan olika enheter)

Med landskapsandelar menas fördelade sektorsspecifika andelar.

Med externa intäkter menas avgifter, taxor och annat som betalas av personer/företag utanför staden. Sådana intäkter tillfaller normalt den resultat- eller kostnadsenhet som haft kostnaderna för att utföra tjänsten.

Med interna intäkter menas intäkten vid försäljning av varor och eller tjänster till andra enheter i staden.

Kostnader

Huvudprincipen är att alla kostnader är påverkbara och att de således påförs respektive nämnd.

För de kostnader som skall fördelas internt gäller som huvudprincip att de kopplas till omfattningen på respektive enhets utnyttjande av tjänsterna i fråga.

Innebörden av att kostnaderna är påverkbara innebär under löpande budgetår att nya kostnader som inte kunnat förutses skall inrymmas inom den budget som fastställts.

Personalkostnader

Beslut i personalärenden görs enligt de bestämmelser som antagits i särskild ordning. Den som fattar beslut i personalärenden är också ansvarig för beslutets ekonomiska konsekvenser.

Då det är anställningsavtalet och inte personalbudgeten som i praktiken är styrande för

personalkostnadernas storlek är personalbudgeten att betrakta som ett kalkylunderlag som inte särskilt fastställs. Respektive nämnd är ansvarig för att personalkostnaderna ryms inom fastställd budgetram.

Gemensamma resurser

De resurser som är gemensamma för staden skall utnyttjas. Beträffande de kommunala bolagen regleras detta av ett särskilt koncerndirektiv.

Detta innebär att man inte får köpa tjänster utifrån i de fall staden kan tillhandahålla tjänsten. Vidare skall inköp göras enligt fastställda riktlinjer.

Investeringar

En utgift räknas som investering när den är på minst 30.000 euro och har en ekonomisk livslängd på minst tre år. En grundförbättring av befintlig anläggningstillgång kan räknas som investering men reparations- och serviceutgifter, vilka medför att tillgångens produktionsförmåga kan upprätthållas, bokförs som driftskostnad för den räkenskapsperioden för vilken den uppstått.

Stadsfullmäktige beslutar om investeringar i årsbudgeten. Anslagsbindningsnivån ligger på nämndnivå förutom byggnadsinvesteringar som är specifikt bindande. Kvarstående budgetmedel på övriga investeringar som är slutförda kan vid behov användas till slutförandet av annan övrig investering. De nämnder som har egna fastigheter är ansvariga för investeringarnas driftskonsekvenser.

Nämnden skall både budgetera investeringarna och dess driftskonsekvenser.

Eventuella driftskostnader i samband med investering skall inrymmas i kommande års planer.

Den investeringsbudget som fullmäktige godkänt ett visst år ligger fast. De investeringar som inte hinner slutföras under året har ingen kvarvarande budget kommande år utan behandlas på samma sätt som driften.

Internränta

Den interna räntan beslutas årligen, i samband med budgetbehandlingen, av stadsstyrelsen utgående från marknadsränteläget och stadens faktiska upplåningskostnad i kombination med en ambition att hålla en stabil och förutsägbar nivå på internräntan.

Verksamhetsförändringar

Verksamheternas huvudsakliga inriktning och omfattning fastställs av stadsfullmäktige vid antagandet av budgeten.

Under löpande år skall en nämnd alltid i förväg inhämta medgivande från stadsstyrelsen eller fullmäktige, om man planerar förändringar som kommer att höja nettokostnaden över beslutad eller indikativ ram, d.v.s.:

- då väsentlig ny verksamhet sätts igång eller väsentlig befintlig verksamhet läggs ner, och vid planering av sådana åtgärder.
- vid väsentlig utvidgning eller standardhöjning av befintlig verksamhet.
- vid åtgärder i övrigt som kan medföra ekonomiska åtaganden och får betydande konsekvenser även efter budgetåret.

Exempel på inkomstökningar som inte får tas i anspråk utan särskilt beslut i övergripande organ är ökade landskapsandelar/ -bidrag till följd av ändrade regler eller andra förändringar, ökade ersättningar från enskilda, ökade interkommunala ersättningar mm.

Uppföljningen

Förutom en verksamhetsberättelse i samband med räkenskapsperiodens bokslut skall varje nämnd löpande följa upp sin verksamhet. Varje nämnd rapporterar vidare till stadsstyrelsen i samband med bokslutet och för tertialuppföljningarna januari-april och januari-augusti. Dessa rapporteringar skall avse både drifts- och investeringsbudget.

Uppföljningen skall avse både ekonomi och verksamhet och omfatta väsentliga avvikelser från budgeten, vad gäller:

- ekonomi
- nyckeltal
- prestationer och kvalitet
- väsentliga aktiviteter

Upphandling och konkurrensutsättning

Under året bör upphandling och konkurrensutsättning effektivieras.

Vid upphandling av varor eller tjänster som underskrider 20 000 euro (exkl. moms) ska anbudsfrågan, enligt stadens upphandlingsanvisningar, gå ut till minst tre leverantörer. För upphandlingar som överskrider tidigare nämnda belopp ska en upphandlingsannons åtminstone publiceras på stadens hemsida i syfte att öka konkurrensen och minska kostnaderna. Tillämpning av direktupphandling ska ske restriktivt och motiveras i ett tjänstemannabeslut.